

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Eğitim Fakültesi

Pedagojik Formasyon Eğitimi SERTİFİKA PROGRAMI

EĞİTİM BİLİMİNE GİRİŞ
Yrd. Doç. Dr. İbrahim Hayri Kuğuoğlu

1.Ünite: Eğitimle İlgili Temel Kavramlar

EĞİTİMİN TANIMI

- Fidan ve Erden 1998'de eğitim;
 - Geniş anlamda, bireylerin toplumun standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçlerdir (Smith, vd).
 - Seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin (özellikle okulun) etkisi altında sosyal yeterlik ve en yüksek düzeyde bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreçtir (Good).
 - Eğitim, önceden tespit edilmiş esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlayamaya yarayan planlı etkiler dizgesidir (Oğuzkan).
 - Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk).

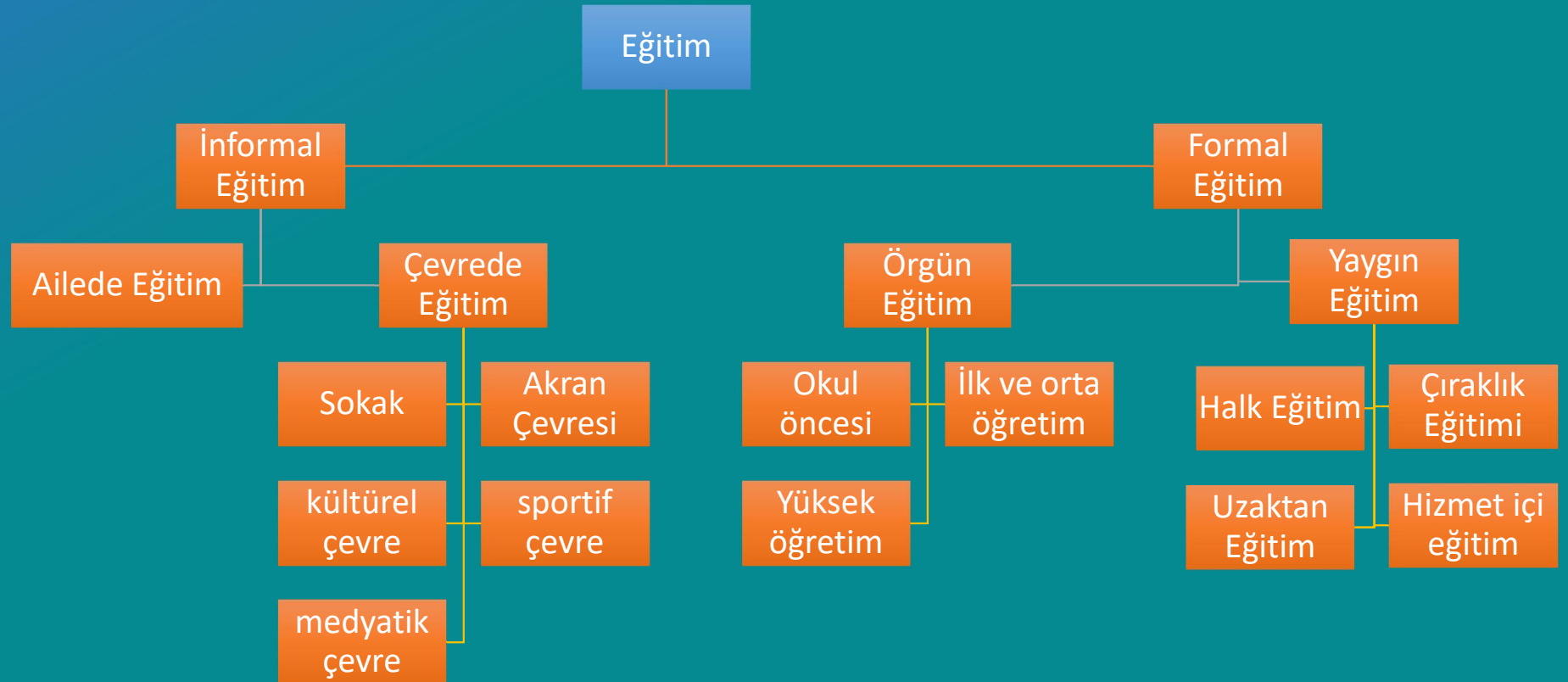
Eğitim Tanımı (devam)

- Sosyolojik açıdan eğitim; ‘ Yetişkin nesiller tarafından sosyal hayata henüz hazır olmayanlara uygulanan her türlü tesirlerdir.(Durkheim)
- ‘ Bir cemiyette, yetişmiş neslin henüz yetişmeye başlayan nesle fikirlerini ve hislerini vermesidir. (Gökalp)
- Psikolojik açıdan eğitim; bireyin, bedeni, zihni ve ahlaki kabiliyetlerini ahenkli bir şekilde geliştirmektir.
- Eğitim ‘ bireyin kişisel yeteneklerinin toplumun kültür ve değerlerine uygun olarak geliştirilmesi ve onların gelecekteki toplumsal ve mesleki rollere hazırlanması için girişilen çabalar bütünüdür.

- Varış 1995'te eğitim;
 - eğitim, bireyin yaşadığı toplumda pratik değeri olan yetenek, yönelim ve diğer davranış biçimlerini edindiği süreçler toplamıdır. Kişinin, toplumsal yeteneklerinin ve üst düzeyde kişisel gelişmesinin sağlanması için seçkin ve kontrollü bir çevreyi ve okul etkinliklerini içine alan sosyal bir süreçtir.

Öğrenmenin gerçekleştirilmesi için öğretimde dikkat edilmesi gereken noktalar (1)

- Öğrenmenin gerçekleştirilmesi için öğretimde dikkat edilmesi gereken noktalar; Hilgard, aktaran Varış:
 - 1- Öğretirken öğrencinin kavrama gücü göz önünde bulundurmak gerekir.
 - 2- Uyarılan bir insan (güdüleme) uyarılmayana göre daha kolay öğrenir,
 - 3- Uyarımın (güdüleme) ölçülü olmasına çok dikkat etmek gerekir

Öğrenmenin gerçekleştirilmesi için öğretimde dikkat edilmesi gereken noktalar (2)

- 4- Ödüllendirme ile kontrol edilen öğrenme, genellikle ceza ile kontrol edilen öğrenmeye göre daha etkin olur
- 5- Bireyin içinden gelen uyarım, dışardan empoze edilen uyarıma oranla daha etkili öğretim sunar.
- 6- Öğretimde esas başarıdır. Sabır, sebat ve yeniden denemek gerekir. Uygun fırsatlar verilmelidir,

Öğrenmenin gerçekleştirilmesi için öğretimde dikkat edilmesi gereken noktalar (3)

- 7- Bireylerin, kendileri için gerçekçi olan amaçları tespit etmeleri hususunda bilgilenmeleri gerekir,
- 8- Öğrenmede geçmiş yaşantıların önemli bir yeri vardır,
- 9- Bireyin bir anlatımdan ya da bir film vb görselden öğrenirken, öğretime aktif olarak katılması, pasif alıcılığa tercih edilir, Çok fazla duyu organına hitap etmeli

Öğrenmenin gerçekleştirilmesi için öğretimde dikkat edilmesi gereken noktalar (4)

- 10- Öğrenciye göre anlamlı olan konular, anlamsız ve anlaşılması güç olan konulara oranla daha kolay öğrenilir,
- 11- Becerilerin iyi öğrenilmesinde tekrarlanan alıştırımların yerini hiçbir şey tutamaz, piyanist,
- 12- Öğrenci, öğrenme yaşantıları arasındaki ilişkileri bizzat bulur ve ilişkileri gerekli durumlara uygulama deneyimi kazanırsa, öğrendiği şeyleri başka konulara transfer etmesi kolaylaşır.
- 13- Uzun süre hatırlanması istenen konularla ilgili kalıcı öğrenme sağlayabilmek için, farklı zamanlarda yapılan hatırlamalar yararlı olmaktadır.

EĞİTİMİN AMAÇLARI

1- Eğitim, bireyin, kendini gerçekleştirmesine yardım eder. Eğitim yoluyla kendini gerçekleştiren birey;

Öğrenme ve tartışma isteği duyar

Türk dilini etkinlikle konuşur

Türk dilinde yazılanları etkinlikle okur.

Türk dilinde etkinlikle yazar.

sayma ve hesaplamayı öğrenmiştir.

- İşittiğini duyar ve baktığını görür.
- Sağlık ve hastalık hakkında temel bilgiye sahiptir.
- Entellektüel ilgiler geliştirir.
- Güzel Şeyleri takdir eder.
- Kendi yaşamına yön verebilir.

- 2- Eğitim Bireyin İnsan İlişkilerini Geliştirmesine yardım eder. Bunu geliştiren birey;
 - İnsanlığa saygı duymayı öğrenir.
 - Dostluğa önem verir, samimi ve zengin bir sosyal yaşamı vardır.
 - Başkaları ile birlikte çalışmada etkin işbirliği geliştirir.
 - Sosyal davranışlarında nazik, kibar, saygılı ve ölçülüdür.
 - Bir sosyal kurum olan aileyi sayar ve ailede kendine düşeni yerine getirir.

3-Eğitim Bireyin Ekonomik Etkinliğini Geliştirir. Bunu geliştiren birey;

- alışmaktan haz duyar, iyi bir üreticidir.
- Çeşitli iş ve meslekler hakkında bilgi edinmiştir.
- Mesleğini seçmede isabetlidir.
- Mesleğinde başarılıdır
- Yaptığı için toplumsal değerini bilincindedir.
- Kendi gelir ve harcamalarını düzenler
- Harcamalarında akıllıdır.
- İyi bir tüketicidir.

4-Eğitim Bireyi Vatandaşlık Sorumluluğunu geliştirir. Bu sorumluluğu geliştiren birey;

- Sosyal adalet konusunda duyarlıdır
- Yetersiz kořulları dűzeltecek yűnde hareket eder.
- Sosyal yapı ve sosyal sűreçler konusunda anlayıř geliřtirmiřtir.
- Propogandaya karřı eleřtirici dűřűnme yeteneđi geliřtirmiřtir
- Hořgűrűlűdűr, samimi dűřűnce ve fikir ayrılıklarına karřı saygılıdır.
- Ulusal kaynakları korur.

- Bilimin. İnsan mutluluğunu sağlama yönünden gelişmesi gerektiğini bilir.
- Dünyadaki gelişmeleri dikkatle izler.
- Kanunlara karşı saygılıdır.
- Ekonomik görüşe sahiptir.
- Vatandaşlık görevlerini bilir ve yapar.
- Demokratik ideallere bağlıdır. Vb, şeklinde çoğaltabiliriz

EĞİTİM SÜRECİ

SÜREÇ; Belli bir sonuca ulaşmak veya bir oluşumu gerçekleştirmek için birbirini izleyen olayların ya da durumların akışıdır (Fidan vd. s 9.)

Süreç içerisinde ; belirli bir hedef, bu hedefi gerçekleştirmek için bir birini izleyen bir dizi işlem ve etkinlik ve son olarak da ürünün amaca uygunluğunu ortaya koyan değerlendirme yer alır.

Eğitim süreci;

- Kapsamlıdır.
- Çok boyutludur.
- Süreklidir.
- Dinamiktir.
- Bilimsel araştırma ve bulgulardan kaynaklanır.

EĞİTİM SÜRECİ

- Ulusaldır, uluslararası araştırmaları inceler ve yararlanır.
- Yaşantılarla doğrudan ilgilidir.
- İnsana özgüdür
- Amaca yöneliktir
- Olumluya dönüktür.
- Bütünleyicidir.

- Zaman yönünden sınırsızdır.
- Mekan yönünden geniştir. Her yerde oluşur.
- Ulusal kalkınma ile doğrudan ilgilidir.
- Kültürü oluşturur, geliştirir ve kültürden etkilenir.
- Bir uyum sürecidir...

GELİŞİM- GELİŞME

- Organizmanın döllenenmeden başlayarak bedensel, zihinsel, dil, duygusal, sosyal yönden belli koşulları olan en son aşamasına ulaşıncaya kadar sürekli ilerleme kaydeden değişimdir. Gelişim bir süreçtir.
- Gelişme organizmanın, büyüme, olgunlaşma ve öğrenmenin etkileşimiyle sürekli olarak ilerleme kaydeden değişmesidir. Gelişme bir üründür.

ÖĞRENME

- Öğrenme; yaşantı ürünü, kalıcı izli davranış değişmesi,
- Kendiliğinden öğrenme- günlük yaşantı sonucu öğrenmeler, günlük yaşantı sonucu öğrenmeler.
- Yönlendirilmiş öğrenme- öğrenmeyi sağlayacak ortamı sağlayacak kişilerin olması, okullar vb. öğrenmeler.

ÖĞRENMENİN ÖZELLİKLERİ

- Davranışta gözlenebilir bir değişme olması,
- Davranıştaki değişimin nispeten sürekli olması,
- Davranıştaki değişimin yaşantı kazanma sonucunda olması,
- Davranıştaki değişimin yorgunluk, hastalık, ilaç alma v.b. Etkenlerle geçici bir biçimde meydana gelmemesi,
- Davranıştaki değişimin sadece büyüme sonucunda oluşmaması
- Davranıştaki değişimin içgüdüsel ya da refleksif olmaması,

ÖĞRETME

- Öğrenmeyi sağlama etkinlikleridir. Bilinçli ve amaçlı bir etkinliktir. Kişi ve ya grup tarafından düzenlenebileceği gibi, bilgisayar, tv. film, kitap vb. olabilir.

ÖĞRETİM

- Okullarda yapılan planlı, kontrollü ve örgütlenmiş öğretim faaliyetleridir.

YAŞANTI

- Bireyin çevresiyle belli bir düzeydeki etkileşimleri sonucunda bireyde kalan izdir. Yaşantının oluşabilmesi için, etkileşimin yaşantı eşiğini aşması gerekir.

EĞİTİM PROGRAMI

- Öğrenene, okulda ya da okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir.
- Program geliştirme biliminin kendi içindeki gelişimine paralel olarak, günümüze kadar çok çeşitli anlamlarda kullanılmıştır. Eğitim programı kavramının farklı açıklamalarından bazıları aşağıda verilmiştir.
- Konular listesidir
- Ders içerikleridir.
- Derslerin sıralanmasıdır.

- Derslerin sıralanmasıdır.
- Hedef davranışlar grubudur.
- Öğretim materyallerinin listesidir.
- Davranış değişikliği sürecinde planlanan her şeydir.
- Okul içinde ve dışında öğretilen her şeydir.

ÖĞRETİM PROGRAMI

- Eğitim programının amaçları doğrultusunda, belli bir öğretim basamağındaki sınıflarda ve derslerde, belirlenen hedefleri gerçekleştirmeye yönelik olarak, okulda yada okul dışında planlanan tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir.

DERS PROGRAMI

- Öğretim programı içinde yer alan her bir ders kapsamında ulaşılabacak hedeflerin, içeriğinin, öğretme –öğrenme sürecinin ve değerlendirme etkinliklerinin programlanmasıdır.

ÖRTÜK PROGRAM

Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin davranışları, yaklaşımları, inançları, değer yargıları, okul atmosferinin niteliği, okul içi ortamın öğrencilere sağladığı iletişim örüntüsü, okul içi yazılı olmayan kurallar, rutinler, disiplin, otorite, itaat etme gibi daha birçok tutum ve etkenle yürürlükte olan değerlerdir.

EĞİTİM PROGRAMININ TEMEL ÖGELERİ

KÜLTÜR

Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğa ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü (TDK, 20011).

KÜLTÜRLEME; İnsanların doğumundan ölümüne kadar toplumun istek ve beklentilerine göre etiketlenmesi ve değiştirilmesi,

KÜLTÜRLEŞME; Kültürel yayılma süreciyle gelen maddi ve manevi öğelerle, başka kültürlerden insan ve grupların, belli bir kültüre girmesi ve karşılıklı etkileşim sonucu her ikisinin de değişmesidir (Güvenç, 1999, akt. Yılmaz, 2010).

KÜLTÜRLEŞME; Bireyin içinde yaşadığı kültürdeki özellikleri kazanmasıdır (Ertürk 1972: 7).

SOSYALLEŐME

- ToplumsallaŐma olarak da ifade edilen sosyalleŐme, esasında bireyin yaşadığı toplumla bütünüŐmesi için toplumun beklentileri doğruhtusunda, toplumla uyumlu yaşamayı öğrenmesi süreci olarak nitelendirilebilir (Geçit, 2011: 12). ToplumsallaŐmada etkili olan kurumların başında; aile, okullar, din, arkadaş ve iş çevresi, çeşitli sivil toplum örgütleri, dernekler, görsel ve yazılı medya vb. gelebilir.

KAZANIM

- Öğrenme süreci içerisinde planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar sayesinde öğrencide görülmesi beklenen BİLGİ, BECERİ VE TUTUMLARDIR (Ata, 2009: 37, Akt. Geçit, 2011)., hedeflere yönelik, istendik özellikler, öğrencinin kazanmasını istediğimiz davranışlar.

HEDEF

- Yetiştirdiğimiz insanda bulunmasını uygun gördüğümüz, eğitim yoluyla kazandırılabilir nitelikteki istendik özellikler olarak tanımlanabilir. Bu özellikler. Bilgiler, yetenekler, beceriler, tutumlar, ilgiler v.b. olabilir.

DAVRANIŞ

- En genel anlamda; Organizmanın bir uyarıcı karşısında eylemde bulunması olarak tanımlanabilir.
- Bireyde oluşturmak istediğimiz hedefler ve davranışlar;
- Davranış Örnekleri;
- Bilişsel; 'Anadolu'daki kültür ve uygarlığın özellikleri bilgisi'
- Duyuşsal; 'Atatürk'e sevgi ve saygı duyuş'
- Psiko-motor; 'Belli duygu ve düşüncelerin anlatıldığı özgün bir resim yapabilme'

HAZIRBULUNUŐLUK

- Bireyin eğitim pazarına getirdiği özelliklerin tümü (Ertürk, 1972), Bireyin sadece olgunlaşma düzeyini değil, aynı zamanda önceki öğrenmelerini, ilgilerini, tutumlarını, güdülenmişlik düzeyini, yeteneklerini, genel sağlık durumunu da kapsamaktadır (Gibson ve Vinegradoff 1986, akt, Senemoğlu, 2009, 4).

OLGUNLAŞMA

- Olgunlaşma, vücut organlarının kendilerinden beklenen fonksiyonu yerine getirebilecek düzeye gelmesi için, öğrenme yaşantılarından bağımsız olarak, kalıtımın etkisiyle geçirdiği biyolojik bir değişmedir. Bir çok psiko- motor davranışın yapılması olgunlaŐmaya bağlıdır.
- Örneğin; çocuğun sinir sistemi, kas ve kemik yapısı yeter olgunluğa gelmeden , ne kadar yürüme alıŐtırması yaptırırsak yapıralım, çocuk yürümeyi öğrenemez. (Senemoğlu)

GENEL UYARILMIŐLIK HÂLİ VE KAYGI - ÖĞRENME İLİŞKİSİ

- Öğrencinin, öğrenme etkinliği öncesindeki uyarılmıŐlık düzeyi, başarısını etkiler. Çok düşük ve ya çok yüksek bir uyarılma başarısını oldukça düşürür. Orta düzeyde bir uyarılmıŐlık hali ve kaygı düzeyi öğrenmede en yüksek verimi sağlar.

EĞİTİM BİLİMLERİ

- Eğitimin amaç, kuram, ilke, yöntem ve sistemlerini, uygulamalarını inceleme konusu yapan bilim dalı (Balcı, 2005) olarak tanımlanabilir.
- Eğitim, Felsefe, Sosyoloji, Psikoloji, Tarih, Antropoloji, Yönetim, Ekonomi vb. alanın kesiştiği bir alana sahiptir.
- Eğitimi çeşitli yönlerden ele alan alt disiplinler vardır. Bunlar;
- Eğitim Yönetimi ve Denetimi
- Eğitim Ekonomisi ve Planlaması
- Eğitimde Program Geliştirme

- Eğitim Teknolojisi
- Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme
- Eğitim İstatistiği ve Araştırma
- Eğitim Sosyolojisi
- Eğitim Tarihi
- Eğitim Felsefesi
- Psikolojik Danışma ve Rehberlik
- Özel Eğitim
- Eğitim Hukuku

Kaynakca

- Eğitim Bilimine Giriş, Edit. Prof. Dr. Ali Rıza AKDENİZ, Doç. DR. Mehmet KÜÇÜK, 2011, Nobel yay. Ankara
- GELİŞİM ÖĞRENME ve ÖĞRETİM, Prof. Dr. Nuray SENEMOĞLU, Pegem Akademi yay. 15. baskı, 2009, Ankara
- EĞİTİM BİLİMİNE GİRİŞ, Edit. Hasan Basri MEMDUHOĞLU, Kürşat YILMAZ, 2. Baskı, Pegem Akademi yay. 2010, Ankara
- EĞİTİM BİLİMİNE GİRİŞ, Prof. Dr. Nurettin FİDAN, Prof. Dr. Münire ERDEN, Alkım yayın. 1998, İstanbul
- EĞİTİM BİLİMİNE GİRİŞ, Prof. Dr. Fatma VARIŞ (Edit.), Alkım yay.1998, İstanbul
- Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı, Prof. Dr. Veysel SÖNMEZ, Anı Yayıncılık, 2010, Ankara

- Eğitim Bilimine Giriş, Yüksel Özden/ Selahattin Turan, Pegem Akademi yayınları, 2011, Ankara
- PEGEM AKADEMİ, program Geliştirme, 2009, Ankara
- Eğitim Bilimine Giriş, Veysel Sönmez, Editör-Yazar, Anı yayıncılık, 2009 Ankara

KATILDIĞINIZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİM

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Eğitim Fakóltesi

Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programı
.....Ders Notları

Ünite 2: Eğitimin Felsefi Temelleri

- PHİLLA- SEVGİ, SEVEN
- SOPHİA- BİLGİ, BİLGELİK, HİKMET
- BİLGELİK SEVGİSİ ARAYIŞI
- BİLGELİK YOLUNU ARAYAN, BİLGELİĞİ SEVEN

- FELSEFE, DİN, BİLİM VE SANATI BÜNYESİNDE BARINDIRIRKEN, ZAMANLA BUNLAR FELSEFEDEN AYRILMIŞTIR.
- GÜNÜMÜZDE HER BİLİMİN BİR FELSEFESİ OLUŞMUŞTUR. ANCAK BİLİMLE FELSEFE ARASINDA SIKI BİR İLİŞKİ VARDIR.
- BU GÜNÜN FELSEFESİ, YARININ BİLİMİNİ, BU GÜNÜN BİLİMİ İSE; YARININ FELSEFESİNİN HAZIRLAYICISIDIR.

- İLK ÇAĞDA—DÜNYA İLE İLGİLİ BÜTÜNSEL BİLGİLER,
- ANTİK ÇAĞDA—
- SOKRAT'A GÖRE; NELERİ BİLMEDİĞİMİZİ BİLMEKTİR.
- PLATON'A GÖRE; DOĞRUYU BULMA YOLUNDA DÜŞÜNSEL ÇALIŞMA,
- ARİSTO'YA GÖRE; İLKELER VE METİNLER BİLİMİ, YA DA BİLİMLERİN BİLİMİ,

- ORTA ÇAĞDA—
- FARABI, KİNDİ, İ. SAFA, AUGİSTİN'GÖRE;
YARATICIYI BİLMEKTİR
- İBNİ SİNA'YA GÖRE; EN DOĞRU VE EN SAĞLAM
BİLGİDİR. HİKMET TÜM VARLIĞIN İLK SEBEPLERİNİ
BİLMEKTİR,
- YUNUS EMRE'YE GÖRE; HAYAT VE ÖLÜMÜ,
EVRENİ, VARLIK VE YOKLUK İKİLEMİNİ
ANLAMAKTIR.
- BACON'A GÖRE; İNSANLARIN MUTLULUĞU İÇİN
ÇALIŐMAKTIR.

- YENİ ÇAĞDA—
- BRUNO'A GÖRE; DOĞAYI BİLMEKTİR,
- KANT'A GÖRE; BİLGİNİN NASIL MÜMKÜN OLACAĞINI,
- COMTE'YE GÖRE; BÜTÜN BİLİMLERİ BİRLEŞTİREN BİLİMDİR.

- FELSEFE, HAYATA VE EVRENE KARŞI VAZİYET ALIŐTIR. FELSEFİ TUTUM, DÜŞÜNMEYE DAYALI BİR TAVIR ALIŐTIR.
- FELSEFİ TUTUM ARAŐTIRICI OLMAYI, KRİTİK DÜŞÜNMEYİ, AÇIK FİKİRLİLİĞİ VE HOŐGÖRÜYÜ GEREKTİRİR.
- FELSEFE MERAK, ŞÜPHE VE HAYRETLE BAŞLAR VE İNSAN VARLIĞININ SORUNLARININ FARKINDA OLUNMASIYLA GELİŞİR.
- FELSEFE, YANSITICI VE BÜTÜNLEŐTİRİCİ BİR DÜŞÜNME YOLUDUR.
- FELSEFE BİR SORUNLAR GRUBUDUR
- FELSEFE BİR KURAMLAR VEYA DÜŞÜNME SİSTEMLERİ GRUBUDUR.

- FELSEFE; VAROLANA YAKLAŞMA, BUNLARA İLİŞKİN SORU SORMA BAKIMINDA FARKLIDIR.
- BİLİMSEL DÜŞÜNME – FELSEFİ DÜŞÜNME FARKLIDIR.
- BİLİMSEL YÖNTEMLER SINIRLIDIR, KULLANILAN TEKNİKTE BULUNABİLEN ŞEYE ULAŞILIR.BİLİMDE, DENEY GÖZLEM GİBİ YÖNTEMLERDEN YARARLANILARAK, HERKES TARAFINDAN KANITLANABİLİR SONUÇLARA ULAŞILMAYA ÇALIŞILIR.
- BİLİMSEL BİLGİNİN ESASLARINDAN BİRİ DE SINIFLANDIRMADIR. SINIFLANDIRILMAYAN ŞEY BİLİMİN DIŞINDA KALIR.
- BİLİMSEL YÖNTEM NESNELERİ PARÇALARA AYIRMAKTADIR.

- OLGUSALLIK BİLİMİN BELİRLİ ÖZELLİĞİDİR
- BİLİM BİRŞEYİ O ŞEY YAPAN ÖZÜ DEĞİL, OLAYLARARASI ÖLÇÜLEBİLİR İLİŞKİLERİ BULMAYA ÇALIŞIR.
- FELSEFİ DÜŞÜNCE—İLK NEDENLER BİLİMİ, VARLIĞI VAR KILAN TEMEL İLKELERE ULAŞMAYA ÇALIŞIR.
- ÖZSEL GERÇEKLİĞİN NE OLDUĞU ÜZERİNDE DURUR.
- FELSEFİ GÖRÜŞLERİN KANITLANABİLİR VE OBJEKTİF OLMA ZORUNLULUĞU YOKTUR.

GERÇEĞE AKIL YÜRÜTME YOLLARINI KULLANARAK,
ÖNERMELER YOLUYLA ULAŞMAYA ÇALIŞIR

- TÜMEVARIM; ZİHNİN OLAYLARDAN, ÖRNEKLERDEN KANUNLARA GİTME YOLUDUR. GERÇEK TÜMEVARIM, YÖNTEMLİ VE DENEYE DAYANAN TÜMEVARIMDIR. BURADA UYGUN YÖNTEMLERLE KONTROL EDİLMİŞ OLAYLARDAN KANUN ÇIKARILIR.
- ZİHNİN YENİ BİR GENEL YARGIYA (HÜKME) VARIRKEN, GÖZLEM, DENEY, İNCELEME VE DİĞER YÖNTEMLERLE EDİNDİĞİ EN AZ İKİ GRUP YARGIYI ZORUNLU KILAR. ÖRN;

- - MADENLER, SIVILAR VE GAZLAR ISITILINCA HACİMLERİ BÜYÜR. (Bu yargılar, birinci grup yargılardır.)
- - MADENLER, SIVILAR VE GAZLAR BİRER CİSİMDİR. (Bu yargılar da ikinci grup yargılardır.)
- En az bu iki grup yargıdan çıkan, yeni bir genel yargıya varılır.
- ÖYLE İSE BÜTÜN CİSİMLER ISITILINCA HACİMLERİ BÜYÜR. Soğğun etkisi ile de, tersi olur. Bir başka örnekte;
- BİR DİK ÜÇGENİN, BİR İKİZKENAR ÜÇGENİN İÇ AÇILARI TOPLAMI 180 DERECEDİR.
- DİK ÜÇGEN, İKİZ KENAR ÜÇGEN BİRER ÜÇGEN ÇEŞİDİDİR.
- ÖYLE İSE, BÜTÜN ÜÇGEN ÇEŞİTLERİNİN İÇ AÇILARI TOPLAMI 180 DERECEDİR.

- TÜMDENGELİM, ZİHNİN KANUNLARDAN OLAYLARA, KURALLARDAN ÖRNEKLERE GİTME YÖNTEMİDİR. HERHANGİ BİR OLAYIN, KANUNA UYGUN OLUP OLMADIĞINA ZİHNİN MAHKEMESİ SONUCU KANITLANMASIDIR. TÜMEVARIM YÖNTEMİNİN TERSİDİR. ÖRNEĞİN;
- - BÜTÜN CİSİMLER ISITILINCA HACİMLERİ BÜYÜR. Bu genel kanundur.
- - DEMİR BİR CİSİMDİR.
- -ÖYLE İSE, DEMİR DE ISITILINCA HACMİ BÜYÜR. BU BİÇİMDE MANTIK YOLU İLE, DEMİR DE BİR CİSİM OLDUĞUNDAN HACMİNİN BÜYÜYECEĞİ YARGISINA VARILIR.
- ANALİZ VE SENTEZ, TÜMEVARIMDA OLDUĞU GİBİ, TÜMDENGELİMDE DE DAİMA YARDIMCI ARAÇLAR OLMAK ÜZERE KULLANILIR.

- ANALİZ-(ÇÖZÜMLEME, TAHLİL); ÖĞRETİMDE KONUYU (SORUNU), DAHA İYİ VE TAM OLARAK ÖĞRENMESİ İÇİN ÖGELERİNE AYIRMASI VE ÖGELER ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ AYRI AYRI YÖNLERDEN İNCELENMESİ İŞİDİR. BU BİÇİMDE ÖGELER ARASINDAKİ İLİŞKİLER SEZİLİR. ÇÖZÜMLEME, ÖĞRETİMDE EKSİKSİZ BİR AKIL YÜRÜTME YÖNTEMİDİR.

ÖRN; CÜMLEYİ ÖGELERİNE AYIRMA,

- SENTEZ(BİREŞİM, TERKİP); BİRBİRİ İLE İLİŞKİSİ BULUNAN PARÇALARI BİRLEŞTİREREK, EVVELCE ANALİZ EDİLEN ŞEYİ, TEKRAR MEYDANA GETİRMEKTİR. AYRI AYRI FİKİR VE DUYGULARI BİRLEŞTİREREK GEÇERLİLİĞİ OLAN BİR BÜTÜN FİKİR MEYDANA GETİRMEK, BİRER BİREŞİM İŞİDİR.

- ANALOJİ (BENZEŞİM), İNSAN ZİHNİNİN BENZEYİŞLERDEN YARARLANARAK YAPTIĞI BİR AKIL YÜRÜTME YOLUDUR. BİR VEYA BİKAÇ BAKIMDAN BENZERLİK GÖSTEREN ŞEYLERİN BAŞKA YÖNLERDE DE BENZELİK GÖSTERECEĞİNİ DÜŞÜNME YOLUDUR.
- ANALOJİ YOLUYLA ELDE EDİLEN SONUÇLAR, TÜMEVARIM VE TÜMDENGELİM GİBİ KESİN DEĞİLDİR. SONUÇLAR YANILTABİLİR. BUNUNLA BİRLİKTE ANALOJİ DE BİR AKIL YÜRÜTME YOLUDUR.
- ÖRN. DÜNYADAKİ ŞARTLAR MERİHTE DE VARSA ORADA DA YAŞAM MÜMKÜNDÜR.

- EVRENLE İNSANOĞLUNUN İLİŞKİSİ HAKKINDA SİSTEMATİK, DERİNLEMESİNE VE SPEKÜLATİF DÜŞÜNMEYİ GEREKTİRİR,
- BİLİMSEL ARAŞTIRMALARIN; BÜYÜK ÖLÇÜDE FİLOZOF VE BİLİM ADAMI KİMLİKLERİNİ BİRLİKTE TAŞIYANLARCA GERÇEKLEŞTİRİLDİĞİ SÖYLENEBİLİR.
- DEKART—ANALİTİK GEOMETRİ
- PASKAL—MATEMATİK
- HOBBS—MODERN DEVLET KURAMI

- İBNİ SİNA—TIP, EĞİTİM,..
- FARABİ—MANTIK, SİYASET, GEOMETRİ, MÜZİK..
- KANT—ASTRONOMİ- COĞRAFYA,
- SMİTH—MODERN EKONOMİ,

FELSEFİ ALANLAR

1- VARLIK FELSEFESİ (ONTOLOJİ)

- VAR OLANI İNCELEYEN, DEĞİŞMEYEN ÖZ GERÇEKLİK NEDİR?
- EVREN VE İNSANLA İLGİLİ MADDİ VE MANEVİ HER ŞEYİ KONU ALIR.
- TÜM VAR OLANLARIN BAŞLANGICI, İLK NEDEN (ARKHE) NEDİR?
- VAR OLANLA VAR OLABİLECEKLERİ ÇALIŞMA ALANI OLARAK İNCELER,

- İNSAN TANRISAL BİR VARLIK MIDIR?
- DOĞAL VE TOPLUMSAL BİR VARLIK MIDIR?
- SÜREKLİ VE DEĞİŞEN BİR VARLIK MIDIR?
- VAROLUŞ- KENDİNİ GERÇEKLEŞTİRME,
- CANLI CANSIZ BU GÜNE VEYA YARINA AİT TÜM VARLIKLARIN VAROLUŞUNU İNCELER.
- MADDE, YAŞAM, İNSAN, DÜNYA VE EVRENLE İLGİLİ BİR BÜTÜNLÜK ARAYIŞI İÇİNDEDİR.

- VARLIK FELSEFESİNİN KAPSAMI İÇERİSİNDE;
- ‘NİHİLİZM’ VARLIĞIN OLMADIĞINI,
- ‘REALİZM’ GERÇEĞİ KABUL EDEN,
- ‘MATERİYALİZM’ MADDİ NİTELİKTE OLAN,
- ‘İDEALİZM’ ZİHNİ-RUHİ NİTELİKTE OLAN,
- ‘DUALİZM’ RUHİ VE MADDİ NİTELİKTE OLAN, VB. YER ALIR.

2- BİLGİ FELSEFESİ (EPİSTEMOLOJİ)

- BİLGİNİN NE OLDUĞU, KAYNAĞINI NASIL BİLEBİLDİĞİMİZİ, SINIRLILIKLARINI, GEÇERLİLİĞİNİ, GÜVENİRLİLİĞİNİ, YANLIŞ, DOĞRU, MUTLAK, GÖRECELİ OLUP OLMADIĞINI İNCELER.
- DOĞRUYU BULMAK VE İNSANLARA KAZANDIRMAKLA İLGİLİ, İLKELERİ, YAPISINI, YÖNETİMİNİ, GEÇERLİLİĞİNİ, KOŞULLARINI, SINIRLARINI ARAŞTIRIR.
- BİLME KAVRAMI DA BU ALANDA ELE ALINIR. DUYULARLA MI?, ALGILAMAYLA MI?, DOĞUŞTAN GELEN YETİLERİMİZLE Mİ?, İLAHİ NİTELİKLERİMİZLE Mİ? GERÇEKLEŞİR SORULARINA CEVAP ARAR.

- BİLGİ FELSEFESİNİN KAPSAMI İÇERİSİNDE;
- ‘DOĞMATİK’ ANLAYIŞ, İNSANIN DOĞRU BİLGİYE ULAŞABİLECEĞİNİ,
- ‘SEPTİZİM’ ŞÜPHECİLİK, İNSANIN KESİN VE DOĞRU BİLGİYE ASLA ULAŞAMAYACAĞINI,
- ‘METOTİK ŞÜPHE’ ŞÜPHEYİ FELSEFENİN BAŞINDA BİR ARAÇ OLARAK KULLANARAK KESİN BİLGİYE ULAŞILABİLİNECEĞİNİ,
- ‘ RASYONALİST’ AKILCI, AKLI KULLANARAK DOĞRU BİLGİYE ULAŞILABİLİNECEĞİ,
- ‘EMPİRİZM’ DENEYCİLİK, BİLGİNİN TEK KAYNAĞININ DENEY OLGUĞUNU,

- ‘KIRITİZM’ ELEŞTİRİCİLİK, BİLGİNİN KAYNAKLARINI VE DEĞERİNİ TESPİT ETMEK İÇİN, BİLME GÜCÜNÜN TENKİDLİ BİR DEĞERLENDİRMESİNDEN SONRA KESİN BİLGİNİN ELDE EDİLEBİLECEĞİNİ,
- ‘ENTİÜSYONİZM’ SEZGİCİLİK, BİLGİ KAYNAKLARININ ÖTESİNDE, SEZGİ DENEN BİR YOLUN İNSANI KESİN BİLGİYE GÖTÜREBİLECEĞİNİ, İLERİ SÜRÜLMÜŞTÜR.

3- DEĞERLER (AKSİYOLOJİ) FELSEFESİ

.ETİK VE ESTETİKLE İLGİLİ İYİ, GÜZEL, ÇİRKİN, AHLAKİ, DOĞRU YANLIŞ, SAYGI, VİCDAN ÖZGÜRLÜK, ERDEM, MUTLULUK VB. HUSUSLARLA İLGİLENİR.

- ETİK KAVRAMI, İNSANIN AHLAKİ DEĞERLERİNİ SORGULAYARAK, BU DEĞERLERİ SINIFLAMAYA YARAYACAK ANA ÖLÇÜTLERİN NELER OLABİLECEĞİNİ ARAŞTIRIR,
- AYRICA BİR İNSANIN AHLAKLI VEYA ERDEMLİ SAYILABİLECEK BİR ŞEKİLDE DAVRANMASI İÇİN ONU YÖNLENDİRENİN NE OLDUĞUNU İNCELEMENİN DE FELSEFİ AHLAKIN, YANİ ETİĞİN ODAK NOKTASINI

- ESTETİK İŞE; NEYİN GÜZEL OLDUĞU İLE İLGİLİ TEMEL DEĞER YARGILARINA ULAŞMAYA ÇALIŞIR.
- GÜZELİN NİTELİĞİNİ VE GÜZEL TAKDİR YARGILARINI İNCELER.
- DOĞADAKİ VE SANATTAKİ GÜZELLİKLE, ESTETİK YAŞANTI VE DEĞERLERİN NİTELİĞİYLE İLGİLENİR.
DEĞERLER DOĞUŞTAN MI ? SONRADAN MI?
KAZANILMIŞTIR?
TOPLUMDAN TOPLUMA, ZAMANDAN ZAMANA DEĞİŞMEKTE MİDİR?

YUKARIDAKİ ALANLARLA İLGİLİ OLARAK,
ÖRNEĞİN;

- NİHİLİZM--- VARLIĞIN OLMADIĞINI,
- REALİZM--- GERÇEĞİ KABUL EDER.
- MATERYALİZM--- MADDİ NİTELİKTE OLANLARLA İLGİLENİR,
- İDEALİZM--- RUHİ VE ZİHNİ OLANLARLA İLGİLENİR,
- DUALİZM--- RUHİ VE MADDİ- İKİCİLİK,
- DOĞMATİK--- KESİN BİLGİYE ULAŞILABİLİNECEĞİNİ,

- SEPTİZİM--- SÜPHECİLİK- ASLA DOĞRU BİLGİYE ULAŞILAMAYACAĞI,
- METODİK ŞÜPHE--- ŞÜPHEYİ FELSEFENİN BAŞINDA BİR ARAÇ OLARAK KULLANARAK KESİN BİLGİYE ULAŞILACAĞINI,
- RASYONALİST--- AKILCI- DOĞRU BİLGİNİN KAYNAĞI OLARAK AKLI GÖRÜRLER.
- EMPİRİZM--- DENEYCİLİK, BİLGİNİN BİRİCİK KAYNAĞI OLARAK GÖRÜLÜR.
- KİRİTİZM--- ELEŞTİRİCİLİK, TENKİDLİ DEĞERLENDİRME,
- ENTİÜSYONİZM--- SEZGİCİLİK

- BU FELSEFİ ALANLAR- DİSİPLİNLER ARASINDA SIKI BİR İLİŞKİ VARDIR.
- BİR FELSEFİ SİSTEMİN ONTOLOJİK TEMELLENDİRMELERİ ONUN EPİSTEMOLOJİ VE AKSİYOLOJİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİ DE BİÇİMLENDİRMEKTEDİR.

FELSEFE VE EĞİTİM İLİŞKİSİ

- FELSEFE YAŞAMIN GÖRÜNÜMLERİYLE, SORUNLARIYLA İLGİLENİRKEN, BİZLERİN DÜŞÜNCE VE OLGULARI NE ŞEKİLDE BİR ARAYA GETİRDİĞİMİZLE UĞRAŞIR. GEÇMİŞE DEĞİL GELECEĞE DÖNÜK İLİŞKİ VE NEDENLERİ ANLAMAMIZA DA YARDIMCI OLUR. BU BAKIMDAN FELSEFİ DÜŞÜNCELERİN, OKULLAR VE TOPLUM ÜZERİNDE HER ZAMAN ÖNEMLİ ETKİLERİ OLMUŞTUR.
- EĞİTİMİN GENEL HEDEFLERİNİ BELİRLEME, İÇERİĞİ SEÇME VE DÜZENLEME, ÖĞRETME VE ÖĞRENME SÜREÇLERİ İLE OKUL VE SINIFLARDA NE TÜR YAŞANTI VE ETKİNLİKLERİN VURGULANMASI GEREKTİĞİ KONULARINDAKİ TEMEL SORUNLARA FELSEFE ARACILIĞIYLA YANIT VERİLMEKTEDİR.

FELSEFİ AKIMLAR

1.İDEALİZM

- EVRENİ AÇIKLAMADA TEMELE RUH, AHLAK ve DÜŞÜNCE ALIR.
- GERÇEK VE DEĞERLER MUTLAK, ZAMANLA DEĞİŞMEYEN VE EVRENSEL OLARAK DÜŞÜNÜLÜR. İNSAN ZİHNİNDE İDEA DENİLEN BU GERÇEKLERİN DOĞUŞTAN GELDİĞİ VARSAYILIR. İDEALAR, EVRENİ YARATAN TANRIYI DA SİMGELEMEDİR,

BUNLARA GÖRE;

- DOĞA VE FİZİKSEL GERÇEKLİK, İKİNCİL BİR GERÇEKLİKTİR.
- İNSAN RUHSAL BİR VARLIKTIR
- ÖĞRETMENİN GÖREVİ; ÖĞRENCİLERİNDEKİ VAR OLAN GİZLİ FİKİRLERİ BİLİNÇ DÜZEYİNE ÇIKARMAKTIR.
- EĞİTİM PROGRAMLARI HİYERARŞİK BİR DÜZEN İÇERİSİNDEDİR.

- EN ÜSTTE FELSEFE VE TEOLOJİ VARDIR.
- MATEMATİK; SOYUT DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRDİĞİ İÇİN,
- EDEBİYAT – TARİH; KÜLTÜR BİRİKİMİNİN KAYNAĞI OLDUĞU İÇİN,
- DİL; İLETİŞİMİ SAĞLADIĞI İÇİN, ÖĞRETİLMELİDİR.
- ÖĞRETMEN KONU ALANININ UZMANIDIR.
- İDEALİST EĞİTİMDE MERKEZDE, KONULAR, DERSLER, EVRENSEL DOĞRULAR VE ÖĞRETMEN VARDIR. KONU ALANI VEYA BİLGİ MERKEZLİ EĞİTİM PROGRAMI GELİŞTİRME

- KONU ALANI MERKEZLİ PROGRAM YAKLAŞIMLARININ ORTAK ÖZELLİKLERİ ARASINDA;
- EVRENSEL DOĞRULARI YANSITAN BİLGİ VE İÇERİĞİ PROGRAMIN AYRILMAZ PARÇALARI OLARAK KABUL ETME,
- İÇERİĞİ DERS KİTAPLARININ İÇERİĞİ İLE SINIRLAMA,
- ÖĞRETMENLERİN HER BİRİNİN BİR KONU ALANININ UZMANI OLMASI,

ELEŞTİRİSİ;

- BİLGİ GERÇEK HAYATTAN KOPMUŐTUR.
- ÖĞRENCİ İLGİ VE İHTİYAÇLARI GÖZARDI EDİLMİŞTİR.
- DEĞERLENDİRMEDE ÖĞRENCİLERİ KIYASLAMA VARDIR. BUNUN İÇİN DÖNEM YA DA YIL SONUNDA DÜZEY BELİRLEME SINAVLARI YAPILMAKTADIR.
- DÜZANLATIM, SORU-CEVAP, EZBERLEME GİBİ YÖNTEM VE TEKNİKLER KULLANILIR.

2.REALİZM

- EVRENİ, MADDE VE SOMUT OLARAK VAR OLANLARLA AÇIKLAR
- HER ŞEY DOĞADAN GELİR, DOĞA KANUNLARINCA AÇIKLANIR.
- İNSANLR, AKIL VE MUHAKEME GÜÇLERİYLE DÜNYAYI TANIRLAR.
- DAVRANIŞLARIMIZ, DOĞA KANUNLARINA UYGUNSA AKILCIDIR.
- KÜLTÜR AKTARIMI ÖNEMLİDİR.

- İNSAN AKLI, KONU MERKEZDEDİR.
- KONULAR, MANTIKLI BİR DÜZEN İÇİNDE SINIFLANIR.
- DÜŞÜNMEYİ KOLAYLAŞTIRDIĞINDAN DİSİPLİNLERE AYRILMIŞTIR
- KONULARA GÖRE ÖĞRETİM YÖNTEMİ DEĞİŞMELİDİR.
- ÖĞRENCİ, BİZZAT DENEY, GÖZLEM GİBİ YOLLARLA YENİ BİLGİ EDİNMEKTEDİR.

- GERÇEK BİLGİYE AKLI VE DUYGULARI KULLANARAK ULAŞILIR.
- MADDEDEN GELEN GERÇEKLİK DEĞİŞMEZ VE MUTLAK KABUL EDİLİR.
- MUTLAK DOĞRULARA ULAŞMAK İÇİN AKLI KULLANMAK GEREKİR.
- TEMELİNDE DİSİPLİNLER VE KÜLTÜREL BİRİKİMİ AKTARAN ÖĞRETMENLERİN VAR OLDUĞU SÖYLENEBİLİR.
- REALİST EĞİTİM ANLAYIŞINDA KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLER İLE DEĞERLENDİRME TEKNİKLERİ İDEALİST GÖRÜŞLERLE BENZERLİK GÖSTERMEKTEDİR.
- İDEALİST EĞİTİMCİLER, BU YÖNTEMLERE EK OLARAK, ÖĞRENCİNİN BİZZAT KENDİSİNİN YAPTIĞI DENEY, GÖZLEM GİBİ YOLLARLA YENİ BİLGİYİ EDİNMESİNİ DE ÖNEMSERLER.

3. PRAGMATİZM, (DENEYCİLİK, YARARLILIK, İŞLEVSELLİK, ALETCİLİK)

- GERÇEK DEĞİŞKEN VE GÖRECELİDİR.
- MUTLAK YA DA EVRENSEL DOĞRU BULUNMAZ.
- DÜNYA SÜREKLİ DEĞİŞMEKTEDİR.
- DEĞİŞMEYEN TEK ŞEY DOĞANIN KANUNLARIDIR.
- GERÇEĞİN ÖZÜ DEĞİŞMEDİR.

- YARARLI OLAN HER ŞEY, DEĞERLİDİR, İYİDİR, GERÇEKTİR.
- İNSAN BİYOLOJİK VE SOSYAL BİR VARLIKTIR. RUHSAL DEĞİLDİR.
- DEĞERLER VE AHLAKİ İLKELER GÖRECELİDİR, DEĞİŞİR.
- ÖĞRENEN VE ÇEVRE SÜREKLİ ETKİLEŞİM HALİNDE OLMALIDIR.
- EĞTİM PROGRAMI, ÖĞRENCİNİN YAŞANTI VE İLGİLERİNE DAYALI OLMALIDIR.
- EĞTİM DEĞİŞEN ÇEVRE VE KOŞULLARA İNSANIN UYUMUNU SAĞLAMAKTIR.

- VARLIK, DENEY VE ARAŞTIRMALARLA KANITLANIRSA GERÇEKTİR.
- EĞİTİMİN AMACI, AKIL VE ZEKAYI KÜLTÜRLEME, DIŞ DÜNYAYA UYUMUNU SAĞLAMAKTIR.
- OKUL, HAYATIN KENDİSİDİR. OKUL, TOPLUM HAYATININ ÖRNEĞİDİR.
- ÖĞRENMEDE PROBLEM ÇÖZME ESASTIR.
- ÖĞRENEN AKTİF OLMALIDIR, ÖĞRENEN MERKEZDEDİR. ÇÜNKÜ, ÖĞRENENİN İLGİ VE İHTİYAÇLARI DİKKATE ALINMAKTADIR.
- EĞİTİMDE ÇIKIŞ NOKTASI KONU DEĞİL, ÇOCUKTUR.

- ELEŞTİREL BİR BAKIŞ AÇISINA SAHIPTİR. ÖĞRENCİLER ELEŞTİREL DÜŞÜNMEYİ ÖĞRENMEKTEDİR.
- ÖĞRENCİLERİN YAŞANTI VE İLGİLERİ ÖNEMLİDİR.
- DERSLER DİSİPLİNLER ARASI ÖRGÜTLENMEKTEDİR.
- DEMOKRATİK BİR SINIF ORTAMI SAĞLANMALIDIR
- EĞİTİM YAŞAMA HAZIRLIK DEĞİL, HAYATIN KENDİSİDİR.
- PROGRAM HEDEFLERİ ESNEKTİR, SÜREÇ İÇERİSİNDE DEĞİŞMEYE AÇIKTIR. ÖĞRENCİLERİN YORUMLAMA, İFADE ETME VE TARTIŞMALARINI SAĞLAYACAK PROBLEM ÇÖZME ETKİNLİKLERİNE UYGUN ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ KULLANILIR.
- BİREYİN KENDİ BAŞARISINI ÖLÇTÜĞÜ, BİREYSEL DEĞERLENDİRME TEKNİKLERİ DE KULLANILMAKTA DİR.

- BU FELSEFE DEĞİŞİMİN SÜREKLİLİĞİ, DEĞERLERİN GÖRELİLİĞİ, İNSANIN BİYOLOJİK VE SOSYAL YAPISIYLA BİR BÜTÜN OLUŞU, DEMOKRASİNİN BİR YAŞAM BİÇİMİ OLARAK ÖNEMİ VE İNSAN DAVRANIŞLARINDA KRİTİK DÜŞÜNMENİN DEĞERİNE ÖNEM VERİR.
- İNANÇ VE FİKİRLERİN PRATİK SONUÇLARINI, ONLARIN DEĞER VE DOĞRULUĞUNU KARALAŞTIRMAK İÇİN BİR STANDART OLARAK KULLANAN BİR DÜŞÜNCE TARZIDIR.

4.NATURALİZM

- REALİZMLE İLİŞKİLİDİR.
- FİZİKSEL DÜNYANIN DIŞINDA GERÇEKLİK YOKTUR
- İNSAN DOĞA UYUMU ÖNEMLİDİR.
- METAFİZİĞE KARŞI ÇIKAR

- DOĞA KANUNLARINI;
- TOPLUMA,
- EKONOMİYE,
- EĞİTİME,
- SİYASETE, UYGULAR.

- EĞİTİM, ÇOCUĞU DOĞAYA UYGUN YETİŞTİRMEKTİR.
- ÖĞRETMEN FIRSAT YARATAN OLMALIDIR.
- ÇEVRE ETKİLEŞİMİ ÖNEMLİDİR.
- ÖĞRENCİ ZORLANMAMALIDIR, HAZIRBULUNUŞLULUĞU ÖNEMLİDİR.
- ÖĞRENCİNİN BİLGİYİ KEŞFETMESİ İÇİN YÖNTEMLER KULLANILMALIDIR.

5.VAROLUŐCULUK

- ÖZGÜRLÜKCÜ, ÖZGÜRLÜK-SORUMLULUK SEÇİMİNİ İNSANLARA BIRAKIYOR. İNSAN, KENDİNE ÖZGÜ BİR VARLIKTIR.
- BİREYSLLEŐME VARDIR.
- ÖZNELDİR.
- KENDİ DEĞERİNİ KENDİSİ OLUŞTURUR.

- AHLAKİ İLKE VE OTORİTE YOKTUR.
- BİREY SEÇİMİNİ KENDİ YAPMALIDIR.
- EĞİTİM, ÖZGÜRLÜĞÜN HERŞEYDEN ÜSTÜN OLDUĞUNU ÖĞRETMELİDİR.
- ÖĞRENCİ SEÇİMİNDEN SORUMLUDUR.
- DEĞERLERDE ZORLANMAMALIDIR.
- ŞU AN ÖNEMLİDİR, YAŞA KENDİNİ GERÇEKLEŞTİR.

EĞİTİM FELSEFELERİ

EĞİTİM FELSEFESİ, EĞİTİMLE İLGİLİ TÜM KURAM VE UYGULAMALARI BÜTÜNCÜL BİR BAKIŞ AÇISI İLE ELE ALARAK, DEĞERLENDİREN BİR DİSİPLİN OLARAK DÜŞÜNÜLEBİLİR. BU ALANLAR;

A- DAİMİCİLİK, (PRENNİALİZM)

AKLI GELİŞTİRMEYE YÖNELİK (platon, Aristo,aquinas)

- REALİZMDEN ETKİLENMİŞTİR, İDEALİSTLER TARAFINDAN DA DESTEKLENİR.
- EN ESKİ VE EN TUTUCU EĞİTİM FELSEFESİDİR
- EĞİTİM EVRENSELDİR, DEĞİŞMEYEN NİTELİKLERİ VARDIR.
- EĞİTİM İNSAN AKLINI, DÜŞÜNME GÜCÜNÜ DİSİPLİNE ETMELİ, GELİŞTİRMELİDİR.

- BİLİŞSEL YETERLİLİKLERİNİ GELİŞTİRMELİDİR
- ENTELEKTÜEL EĞİTİM ÖNEMLİDİR, -ÖĞRENCİLER, KLASİK, BÜYÜK KİTAPLARLA KARŞI KARŞIYA GETİRİLMELİDİR.
- ANTİK YUNAN KÜLTÜRÜ ÖNEMLİDİR.
- AĞIR, ÜST DÜZEY BİR EĞİTİM ÖNERİLİR.
- EĞİTİM YAŞAMA HAZIRLIKTIR.
- ELİTİST BİR MODELDİR, SEÇİCİ VE ELEYİCİ SORULAR SORULUR.
- TÜM DOĞRULAR AKILDA VARDIR. EĞİTİMİN GÖREVİ; DEĞİŞMEYEN EVRENSEL BİLGİLERİ AKTARMAKTIR.

- EĞİTİM KÜLTÜREL MİRASI VE DEĞERLERİ AKTARMALIDIR.
- DEĞİŞMEYEN EVRENSEL BİLGİLERİ AKTARMAK ÖNEMLİDİR.
- İNSANIN ENTELEKTÜEL YANININ DIŞINDAKİ ÖZELLİKLERİNE GEREKEN ÖNEMİ VERMEZ.
- İŞ VE MESLEK EĞİTİMİNİ, MESLEK SAHİPLERİNE BIRAKIR.
- TÜMDENGELİM, SOKRATİK TARTIŞMA, GEZİ-GÖZLEM, SUNUŞ YOLUYLA ÖĞRETİM, TEKRAR GİBİ YÖNTEM VE TEKNİKLER ÖNERİLİR.
- DİL-TARİH- MATEMATİK- DOĞA BİLİMLERİ, SÖZEL SANATLAR, FELSEFE, MANTIK GİBİ DERSLER ÖNEMLİ BİR YER TUTAR.

- SEÇİCİ VE ELEYİCİ DEĞERLENDİRME İŞE KOŞULUR.
- BU EĞİTİM ANLAYIŞI, KATI Bİ AKADEMİK EĞİTİMİ HERKES İÇİN ÖNGÖRDÜĞÜ, İNSANIN ENTELEKTÜEL YANININ DIŞINDAKİ ÖZELLİKLERİNE GEREKEN ÖNEMİ VERMEDİĞİ İÇİN ELEŞTİRİLMİŞTİR.
- İŞ VE MESLEK, MESLEK SAHİPLERİNE BIRAKILMALIDIR.
- AKIL YÜRÜTME YOLLARINDAN TÜMDENGELİMİN AĞIRLIKLI OLDUĞU EĞİTİM DURMLARI İÇİN SOKRATİK TARTIŞMA, GEZİ, GÖZLEM YAPMA GİBİ YÖNTEMLER ÖNERİLİR.
- DAİMİCİLER EĞİTİMDE ESAS OLARAK AKLI GELİŞTİRMEYİ AMAÇLAMAKTADIRLAR,
- ÖĞRENCİLER, NEYİ ÖĞRENECEKLERİNE KARAR VERECEK DÜZEYDE DEĞİLDİRLER.
- BİREYSEL FARKLILIKLARI KABUL ETMEZLER.
- HERKES İÇİN TEK BİR PROGRAM YETERLİDİR.

B-ESASICILIK (ESSENTIALISM)

- İDEALİZM VE REALİZMDEN ETKİLENMİŞTİR
- ÖĞRETMEN SINIFTA REHBER VE LİDERDİR,
- ÖĞRETMEN ALANINDA UZMANDIR, KÜLTÜR BEKCİSİDİR.
- DEĞERLER ÖNEMLİDİR. SOYUT DÜŞÜNME, ÖĞRETMENİN DEDİKLERİNİ EZBERLEMEK, YAPMAK, TEKRARLAMAK ÖNEMLİDİR.
- EĞİTİM SÜRECİNİN MERKEZİNDE KONU ALANI VARDIR, ÖĞRETMEN MERKEZLİDİR.
- ÖĞRENCİNİN GİZİL GÜÇLERİ, YETENEKLERİ GELİŞTİRİLMELİDİR.
- İNSAN AKLI DOĞUŞTAN BOŞTUR.
- ÖĞRENMENİN DOĞASINDA ÇOK SIKI ÇALIŞMA, ÇOĞU ZAMAN ZORLAMA VARDIR.

- ELEŞTİRİSİ; STATİKTİR, SOSYAL BİLİMLERE ÖNEM VERİLMEMİŞTİR
- YAPISALLAŞMIŞ İÇERİĞİN ÖZÜMSENMESİ ÖNEMLİDİR.
- OKUL, GELENEKSEL BİLİŞSEL YETENEKLERİ GELİŞTİRME AMACINI SÜRDÜRMELİDİR.
- DİSİPLİN ÖNEMLİ BİR YER TUTAR.
- İNSAN AKLI DOĞUŞTAN BOŞTUR, TÜM BİLGİLER SONRADAN ÖĞRENİLİR.
- BİREYİN TOPLUMSALLAŞMASINI SAĞLAMA, BAŞAT KÜLTÜREL DEĞERLERİ KAZANDIRMA, DEĞİŞME VE ÇATIŞMAYI ÖNLEME, KÜLTÜREL MİRASI KORUMA ÖNEMLİDİR.

- BİREYSEL FARKLILIKLAR DİKKATE ALINMAZ
- TEK TİP EĞİTİM ESASTIR.
- ÇAĞDAŞ KONU ALANLARININ DA EĞİTİME SOKULABİLECEĞİNİ SÖYLER.
- ÖĞRENCİYE KENDİ KENDİNE PROBLEM ÇÖZME TEKNİKLERİNE İZİN VERİLMEMELİDİR. BU EMEK KAYBINDAN BAŞKA BİR SEY DEĞİLDİR.
- İLKÖĞRETİMDEKİ, TEMEL BECERİLERE DÖNÜŞ HAREKETİ, YANI ARİTMETİM VE OKUMA YAZMA BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ GEREKTİĞİ FİKRİDE ESASİCİ GÖRÜŞLERE DAYANMAKTADIR.

C- İLERLEMECİLİK (PROGRESSİVİZM)

- PRAGMATİZMİN EĞİTİME UYGULANMA BİÇİMİDİR. BU ANLAYIŞ, GELENEKSEL EĞİTİMİN AŞIRI ŞEKİLCİLİĞİNE VE SIKI DİSİPLİNİNE YANI ESASİCİLİĞE BİR TEPKİ OLARAK ORTAYA ÇIKMIŞTIR.
- TEMELDE, ÖĞRENMEYİ ÖĞRENEN ÖĞRENCİLER VARDIR.
- ÖĞRENCİ YAŞANTI GEÇİRİR, KENDİ ÇABALARIYLA ÖĞRENİR.
- ÖĞRENMEYİ ÖĞRENME ESASTIR.
- GELENEKSEL EĞİTİMİN AŞIRI ŞEKİLCİLİĞİNE VE SIKI DİSİPLİNİNE KARŞI ÇIKMIŞTIR, TEPKİ OLARAK ORTAYA ÇIKMIŞTIR.
- EĞİTİM, NE DÜŞÜNÜLMESİ DEĞİL, NASIL DÜŞÜNÜLMESİ GEREKTİĞİNİ VURGULAYAN BİR FELSEFİ AKIMDIR

- TEK BİR EVRENSEL YÖNTEM, İÇERİK, DERS SİSTEMİ YOKTUR.
- BULUŞ YOLU İLE ÖĞRETİM, PROBLEM ÇÖZME, ARAŞTIRMA İNCELEME YOLUYLA ÖĞRETİM, PROJE ÇALIŞMALARI, İŞBİRLİĞİNE DAYALI ÖĞRETİM GİBİ STRATEJİ VE YÖNTEMLER İŞE KOŞULMALIDIR.
- EĞİTİM SÜREKLİ BİR DEĞİŞİM İÇİNDEDİR.
- EĞİTİMCİLER YENİ BİLGİ VE ÇEVREDEKİ DEĞİŞMELERE HAZIR OLMALIDIR.
- EĞİTİMDE GÜÇLÜ BİR DEMOKRASİ YAŞATILMALIDIR.
- KONULAR, DERSLER, ÖĞRETMEN DEĞİL, ÖĞRENCİ MERKEZE ALINMALIDIR. ÇÜNKÜ EĞİTİLECEK ODUR.
- KONU ALANLARI VE DERS KİTAPLARI NİHAYİ BİLGİYE ULAŞMA KAYNAĞI DEĞİL, ÖĞRENME SÜRECİNİN BİR PARÇASIDIRLAR.

- EĞİTİM AKTİF VE ÇOCUĞUN İLGİLERİNE GÖRE OLMALIDIR.
- ÖĞRETİMDE PROBLEM ÇÖZME YÖNTEMİ KULLANILMALIDIR.
- JHON DEWEY'İN SORUN ÇÖZME (PROBLEM ÇÖZME) BASAMAKLARI;
 - 1- SORUNUN FARKINA VARMA
 - 2- SORUNUN NE OLDUĞUNU TANIMLAMA VE SINIRLAMA
 - 3- SORUNUN ÇÖZÜMÜ İÇİN HİPOTEZLER OLUŞTURMA
 - 4- VERİ TOPLAMA, TOPLANAN VERİLERİ ANALİZ EDİP, YORUMLAMA
 - 5- HİPOTEZLERİ TEST EDİP KABUL VEYA REDDETME
 - 6- ÇÖZÜMÜ UYGULAMA

- OKUL YAŞAMIN KENDİSİ OLMALIDIR.
- ÖĞRETMEN REHBER OLMALIDIR.
- ÖĞRENCİLER İŞBİRLİĞİNE ÖZENDİRİLMELİDİR.
- DEMOKRATİK EĞİTİM ORTAMI HAZIRLANMALIDIR.
- ÖĞRENME FELSEFELERİNİ, DENEYSEL, GESTALT VE ALGISAL PSİKOLOJİNİN TEMELLERİNE DAYANDIRMIŞLARDIR.

- - VERİLEN BİLGİ YARARLI, İŞLEVSEL OLMALIDIR.
- - YAPARAK, YAŞAYARAK ÖĞRENME SAĞLANMALIDIR.
- - ÜRETİMLE BÜTÜNLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM OLMALIDIR.
- - İŞBİRLİKÇİ VE PAYLAŞIMCI ÖZELLİKLER ÖNE ÇIKARILMALIDIR.
- - PROBLEM ÇÖZME YETERLİLİKLERİ TOPLUM YAŞAMINA YANSITILMALIDIR.
- - OKUL SADELEŞTİRME, DARALTMA VE DENGELEME SÜRECİ YAŞAMALI
- EĞİTİM YAŞAMIN KENDİSİDİR, YAŞAMA HAZIRLIK DEĞİLDİR.
- İÇERİKTE SUNULAN BİLGİNİN MUTLAK DOĞRU OLMADIĞI, YENİ ORTAMLARDA DEĞİŞEBİLECEĞİ VURGULANMALIDIR.

- ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİ OLARAK; BULUŞ YOLU İLE ÖĞRETİM, PROBLEM ÇÖZME, ARAŞTIRMA İNCELEME, PROJE ÇALIŞMALARI VE İŞBİRLİĞİNE DAYALI ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ EN ÇOK KULLANILIR.
- DEĞERLENDİRMEDE İSE; ÖĞRENCİLERE GERÇEK YAŞAMDA KARŞILAŞACAĞI VE BİLİMSEL YÖNTEMİ KULLANMASINI SAĞLAYAN SORULARIN SORULMASI ESASTIR.
- EZBERE DAYANAN BİLGİLRİN YOKLANILMASINDAN KAÇINILIR.
- ÖĞRENME SÜRECİNİ DEĞERLENDİRMEYE DÖNÜK TEKNİKLERİN KULLANILMASI ÖNEMLİDİR.
- SORUNLAR ÖĞRENCİYE SUNULMALI, ÇÖZÜM VE YARGI ÇIKARMASI İSTENMELİDİR.

D- YENİDEN KURMACILIK –İNŞACILIK RECONSTRUCTIONİSİM

- OKUL, TOPLUMSAL SORUNLARI ÇÖZMEYE TALİP OLAN BİR KURUMDUR.
- EĞİTİM, SOSYAL REFORM HAREKETİ GELİŞTİRMEDE ÖNEMLİ ARAÇLARDAN BİRİDİR. EĞİTİM YENİ BİR TOPLUMSAL DÜZEN YARATMAYA GİRİŞMELİDİR.
- TOPLUMSAL DEĞİŞMEDE TEMEL SORUMLULUK OKULLARINDIR. BU İŞTE TEMEL GÜÇ ÖĞRETMENLERDEDİR.
- BİR BUNALIM FELSEFESİ OLARAK ADLANDIRMAK MÜMKÜNDÜR. EĞİTİM AÇISINDAN DEĞİL, KÜLTÜR AÇISINDAN DA BUNALIM FELSEFESİDİR. SORUNLARIN BAŞINDA DÜNYANIN FARKLI KUTUPLARA BÖLÜNMESİ, ENGELLENEMEZSE BİR GECEDE YOK OLACAĞI KORKUSUDUR.

- EĞİTİME, AMAÇ, ARAÇ VE DEĞER YÖNELİMİ BOYUTUNDA BAKMAKTADIRLAR. EĞİTİMİN EN ÖNEMLİ AMACI, DÜNYA UYGARLIĞI FİKRİNİ CANLI TUTMAK OLMALIDIR. ÇÜNKÜ DÜNYA, ENERJİSİNİ VE KAYNAKLARINI BİRBİRİNE NEFRET DUYMAYA HARCAYAN VE YOK ETMEYE ÇALIŞAN DÜŞMAN KAMPLARA AYRILMIŞTIR.
- NEFRET, YIKIM GİBİ DEĞERLER İNSAN HAYATINDA SEVGİ, İŞBİRLİĞİ VE İNŞA GİBİ DEĞERLERDEN DAHA FAZLA YER ETMİŞTİR.
- BU NEDENLE TÜM İRKLARIN, İNANÇLARIN VE ULUSLARIN DÜNYA BARIŞI ORTAK AMACI İÇİNDE BİRLEŞMESİ ÇOK ÖNEMLİDİR. BU DURUMDA ÖĞRETMENLERE VE OKULLARA BÜYÜK GÖREV DÜŞMEKTEDİR.

- YENİDEN KURMACILAR, ÖĞRENEN-MERKEZLİ EĞİTİM ANLAYIŞINI YANLIŞ BULARAK, TOPLUM-MERKEZLİ BİR ANLAYIŞI SAVUNMAKTADIRLAR.
- DÜNYANIN VE TOPLUMLARIN GELECEĞİNİN PLANLANMASI ÇABALARI YENİDEN KURMACI PROGRAMLARIN ÖNEMLİ BİR FARKLILIĞIDIR.
- EĞİTİM HEDEFİ OLARAK; DÜNYA UYGARLIĞINI KURMA, BARIŞI VE İNSANLIĞIN MUTLULUĞUNU SAĞLAMA, TAM DEMOKRASİYİ GERÇEKLEŞTİRME, İNSANLARIN DEMOKRATİK YAŞAM BİÇİMİNİ BENİMSEMELERİNİ SAĞLAMA, YAŞAMI YENİDEN KURMA, BİLGİNİN DEĞİŞKEN DOĞASINI ANLAMA, İNSANİ DEĞERLERİ SAVUNMA V.B. OLABİLİR

- EĞİTİMİN AMACI, TOPLUMU YENİDEN DÜZENLEMELİ, GERÇEK DEMOKRASİYİ YERLEŞTİRMEKTİR.
- TOPLUM MERKEZLİ TÜM SINIFLARIN İHTİYAÇLARI KARŞILANMALIDIR.
- EĞİTİM BİR SOSYAL REFORM HAREKETİ DÜZENLEMELİDİR.
- OKULLAR; ETNİK VE SINIFSAK AYRIMCILIK, İŞSİZLİK, YOKSULLUK, POLİTİK BASKILAR, SAVAŞLAR, NÜKLEER KAZALAR, ÇEVRE KİRLENMESİ, KADIN HAKLARI VB. SORUNLARIN ÇÖZÜMLENDİĞİ YER OLMALIDIR.
- TOPLUMSAL DEĞİŞMEDE TEMEL GÖREV OKULDADIR.

- AYNI ZAMANDA OKULLAR, SORUNLARA ÇÖZÜM ÜRETİLEN VE GEREKTİĞİNDE ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİLERİN DE EYLEME GEÇTİĞİ YERLER OLMALIDIR.
- PROGRAMIN TEMELİNDE, DÜNYANIN VE TOPLUMLARIN GELECEĞİNİ PLANLAMA YER ALIR. TOPLUM SÜREKLİ DEĞİŞTİĞİ İÇİN, EĞİTİM PROGRAMLARI DA DEĞİŞMELİDİR.
- ÖĞRETMENLER, DEĞİŞİM VE REFORMLARDAN SORUMLUDUR.
- ÖĞRENCİLERİN, DÜNYANIN KARŞI KARŞIYA OLDUĞU PROBLEMLERİN FARKINA VARMALARI SAĞLANMALIDIR.

- EĞİTİM PROGRAMLARINDA SOSYAL BİLİMLERE AĞIRLIK VERİLMELİDİR.
- ULUSAL VE ULUSLARARASI TOPLUMSAL SORUNLAR ELE ALINMALIDIR.
- EĞİTİM DURUMLARINDA DEMOKRATİK SINIF ORTAMI, TARTIŞMA VE ELEŞTİREL DÜŞÜNME, PROBLEM ÇÖZME YÖNTEMLERİ AĞIRLIKLI OLARAK KULLANILMALIDIR.
- SINAMA DURUMUNU İSE, ÖĞRENCİLERİN GİZLİ YETENEKLERİNİ AÇIĞA ÇIKARAN, BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR VE SOSYAL OLGULARLA İLGİLİ SORULARA YER VERİLMELİDİR.
- EĞİTİMDE FIRSAT VE OLANAK EŞİTLİĞİ KAVRAMININ GELİŞMESİ VE ÖNEMSENMESİNDE YENİDEN KURMACI EĞİTİMCİLERİN BÜYÜK PAYININ OLDUĞU BİLİNMEKTEDİR.

E- VAROLUŐCULUK EĞİTİM FELSEFESİ

- EĞİTİM, KİŞİNİN GERÇEK ÖZELLİKLERİYLE TANITILMALIDIR.
- BİREYİ, KARAR VEREBİLEN, SEÇME ÖZGÜRLÜĞÜ OLAN, GERÇEKTEN BİREY OLARAK YETİŐTİREBİLMELİDİR.
- İNSANIN NE YAPACAĞINA KENDİSİ KARAR VERMELİDİR.
- DÜŞÜNCE YETERLİLİĞİNİN ÜÇ TEMELİ; DİŐİPLİN
ELEŐTİRİ
VERİM,
İŐLENMELİDİR.

- ÖĞRENCİNİN GELİŞİMİ DÜŞÜNCE ÜRETEBİLME YETENEĞİYLE ÖLÇÜLÜR.
- EĞİTİMİN AMAÇLARI, HÜMANİST DEĞERLERİN ÖLÇÜT VE VERİLERİNE UYGUN OLMALIDIR.
- EĞİTİM, İNSANIN KENDİ ÖZÜNÜ GERÇEKLEŞTİRMESİNE FIRSAT VERMELİDİR.
- BİLGİ İNSAN TARAFINDAN YARATILIR.
- BİREY KENDİ BİLGİSİNDEN SORUMLUDUR.
- EĞİTİM KENDİLİĞİNDEN VE DOĞAL BİR SÜREÇ OLMALIDIR.
- ÖĞRETMEN YARATICI OLMALIDIR.

- BİLGİNİN DEĞERİ, KİŞİNİN KENDİ ÖLÇÜTLERİNE GÖRE BELİRLENMEKTEDİR.
- VAROLUŞCULUKTA EĞİTİM, İNSANIN YAŞANTISINI OLUŞTURAN TÜM DENEYİMLERİ, GERÇEKLERİ OLDUĞU GİBİ SUNMAK ÜZERE İNŞA EDİLMİŞTİR.
- YAŞAM, GELİŞME VE YIKIM, NEŞE VE TRAJEDİDEN OLUŞMAKTADIR.
- VAROLUŞCU ŞUNU SORMAKTADIR; TARİHTEKİ BÜYÜK BULUŞLAR MUTLU İNSANLARIN ESERİ Mİ? YOKSA KENDİNİ GERÇEKLEŞTİRME, VARLIĞINI TAMAMLAMA ÖZLEMİ ÇEKEN İNSANLARIN MI?
- EĞİTİMİN AMACI, ÇOCUĞU ÖZGÜR BİR BİREY OLMAYA TEŞVİK ETMEKTİR.

KAYNAKÇA

EĞİTİM BİLİMİNİN GİRİŞİ, PROF. DR. NURETTİN FİDAN, PROF. DR. MÜNİRE ERDEN, Alkım Yay. 1998, İstanbul,

EĞİTİM BİLİMİNE GİRİŞ, Edit. FATMA VARİŞ, Alkım Yay. 1998, İstanbul,

EĞİTİM BİLİMİNE GİRİŞ, EDİT. PROF. DR. NEVİN SAYLAN, ANI YAY. 2009, ANKARA

EĞİTİM BİLİMİNE GİRİŞ, Edit. PROF. DR. ALİ RIZA AKDENİZ, DOÇ. DR. MEHMET KÜÇÜK, Nobel Yay. 2011, Ankara

EĞİTİM BİLİMİNE GİRİŞ, Edit. YRD. DOÇ. DR. HASAN BASRİ MEMDUHOĞLU, YRD. DOÇ. DR. KÜRŞAD YILMAZ, Pegem Akademi Yay. 2010

ÖĞRETİM İLKE VE YÖNTEMLERİ, İSMET KEMERTAŞ, YARGI YAYINLARI, İSTANBUL

EĞİTİMİN FELSEFİ TEMELLERİ, BOLÜM YAZARI, BETÜL ÖZKAN, Y.T.Ü.

Katılımda bulunarak dinlediğiniz için
teşekkürler...

Ünite 3: Eğitimin Tarihsel Temelleri

İlk sistemli eğitimin MEZOPOTAMYA VE MISIR uygarlıklarında ortaya çıktığı sanılmaktadır.

MISIRLILARDA EĞİTİM: Nil nehrinin her yıl taşmasından dolayı, meteoroloji ve astronomi bilimlerine dayalı olarak; takvim bulunmuş, hukuk bilimi gelişmiş, topoğrafya ve mühendislik gelişmiştir. Beyin ameliyatının yapıldığının kalıntılarda izine rastlanmış, TIP İLERLEMİŞ.

İLK, ORTA ve YÜKSEKÖĞRETİM şeklinde okullar açılmıştır.

TAPINAK OKULLARI'NIN önemli yeri vardır. ilk, orta ve yüksek öğretim bir arada bulunurdu.
Burada memur yetiştirilirdi. Yatılı ve gündüzlü eğitim vardır.

Matematik, yazı, din, estetik, jimnastik , ahlak vb. alanlarda eğitim yapılırdı.

Mısırı Mısır yapan “KİTAP SARAYLARIDIR” dersek yanılmayız.

ÇİNLİLERDE EĞİTİM

Çin'de kullanılan harflerin çoğu bundan 3000 yıl kadar önce bulunduğu sanılmaktadır.

Ahlaksal duyarlılık aşıl原因, kişinin devlete ve başkalarına karşı görevlerini aşıl原因 bir eğitim sistemi anlayışı hakimdir. UYUMLU İNSAN İLİŞKİLERİNE, MÜZİĞE VE DİNSEL TÖRENLERE önem verilmiştir.

- Konfüçyus'a göre ERDEMLİ İNSAN yetiştirmek önemlidir. **ERDEMLİ İNSAN; GÜÇLÜKLERİ YENMEYİ BİRİNCİ GÖREVİ OLARAK KABUL EDEN VE ÖDÜLÜ SONRAYA BIRAKAN KİMSEYE DENİR.**
- Yüksek tabakanın çocuklarının okuyacağı saray okulları vardır.

Öğretmen kutsal bir varlık olarak kabul edilir, gösterilen saygı ölünceye kadar devam ederdi. Bayramlarda, en yaşlı öğretmene kurban kesmek bir adetti. Ünlü pedagoglarından LAOTZE “öğretmenler, insanlar arasına iyiliği ve fazileti telkin eden insanlar olmalı” görüşünü söylemiştir.

ÖĞRETMEN HAYIRSEVER OLMALI, SÖZLERİ AYDIN BULUNMALI, RUHUNDA İNSANA KARŞI DAİMA SAYGI TAŞIMALI VE ÖĞRETECEĞİ ŞEYLERDE KANAAT SAHİBİ OLMALIDIR.

HİNDİSTANDA EĞİTİM

- Hintlilerin eğitiminde dini inançlar önemlidir. Hint toplumunda egemen olan felsefi iki din (öğreti) vardır. Bunlar; Brahmanizm ve Budizm' dir.
- Kast sistemi vardır. Kast sistemi, Brahman, Asker , esnaf ve köle olarak dörde ayrılmıştır. Çocukların eğitileceği konular kasta göre değişiklik göstermektedir. Çocuklar, 6 yaşına kadar evde, 16 yaşına kadar okulda, 16 yaşından sonrada ünlü düşünürlerin ve öğretmenlerin ders verdiği kurumlarda okurlardı.

- Buda, Brahmanizmi yumuşatarak kast sistemini ortadan kaldırmaya çalışmıştır. Eğitimin amacı Nirvana'ya ulaşmaktır. Nirvana'nın felsefi anlamı, hiçliktir, yokluktur. Ahlaki eğitim önemlidir. Bu eğitimin amacı, bütün acıların ve ıstırapların kökü olan duyu organlarının disiplin altına alınmasıdır.

YUNANLILARDA EĞİTİM:

- SPARTADA EĞİTİM: SPARTA'da eğitimin amacı; iradeyi kuvvetlendirmek, , bedeni kuvvetli ve zinde hale getirmek esasına dayanır. Azınlıkta olan bir egemen sınıf ve birde köle sınıf vardır. İçten ve dıştan gelecek tehlikeye karşı asker yetiştirmek önemliydi. Çocuklar 5 yaşına kadar annelerinin yanında kalırlar, 7 yaşından sonra tamamen devletin malı sayılırlardı. Spor, müzik ve beden eğitimi önemlidir. Ahlak eğitimi de yapıldığı sanılmaktadır.

ATİNA'DA EĞİTİM: Halkın büyük kısmını esirler oluşturmaktaydı. Esirler ziraatla uğraşırlar. Egemen sınıf ise; bilim, güzel sanatlar, ülkenin idari ve siyasi işleriyle meşgul olurlardı. Çocuklara eğitim aile tarafından verilir ya da verdirilirdi. Liberal bir eğitim sistemi vardı. Pedagoglar vardı. Güzel, anlamlı konuşmaya ve şuur üstünlüğüne çok önem verilirdi. Müzik, gramer ve beden eğitimi önemliydi.

5. YY.dan sonra SOFİSTLER ortaya çıkmıştır. Sofistler; gençleri yetiştiren canlı ansiklopedi ve gezici öğretmen gibi görev yapmışlardır.

Sokrat, Platon ve Aristo bu devrin önemli düşünürleridir.

TÜRKLERDE EĞİTİMİN TARİHİ TEMELLERİ,

Bu bölümün hazırlanmasında; Çok Değerli Hocam, Prof. Dr. Yahya AKYÜZ'ün TÜRKE EĞİTİM TARİHİ adlı kitabından yararlanılarak hazırlanmıştır.

TÜRKLERDE EĞİTİM

HUNLAR,

M. Ö. Bin yıllarında Orta Asya'da ALTAY dağları ve bunların kuzey ve doğu bölgelerinde BÜYÜK HUN Devleti kurulmuştur. Bu devletin en ünlü iki hükümdarı Teoman ve oğlu Mete'dir (yön. M.Ö. 209-174). M.S. 50 yıllarında Çin'in baskıları sonucunda parçalandı ve Hunların önemli bir kısmı Batıya göçerek Ural dağlarından Batı Avrupa'ya kadar uzanan Avrupa Hun Devletini kurdular.

Nibelungen destanı***

- Savaş eğitimi,
- Çin setti,
- Bağımsız yaşama azmi,
- Mesleki eğitim, altını ve demiri başarı ile işlemişlerdir. Kürk, halı, madeni eşya ve silah yapımında usta idiler.
- Dini inanışlar,
- Çocuk sevgisi,

GÖKTÜRKLER

38 harfli gelişmiş bir alfabe ile işlenmiş bir dile sahiptirler.

Orhun Anıtları, 732'de Kültegin, 735'te Bilge Kağan ve yine o yıllarda dikilen Tonyukuk anıtları Kitabelerde gelecek kuşaklara seslenme, onları eğitmek amaçlanmıştır. Atatürk'ün Nutuk ve Türk Gençliğine Hitabe'sini yazmasının amacı da budur.

Çin imparatorlarına mektuplar yazılmıştır,

Yenisey mezar taşları ve yazıtları daha eskilere dayanmaktadır.

UYGURLAR,

745'te Göktürk Devleti yıkılınca Uygurlar hakimiyeti ele geçirdiler.

14 harfli soğd alfabesini kullanmışlardır.

Bilginin genişlemesi, basım tekniğini buldukları deliller vardır. Kitaplara deriden ve sanat değeri yüksek ciltler yapılırdı.

Orta Asyadaki Türk pramitleri de yüksek bir medeniyetin ürünüdür.

Katiplik, bürokratik, katiplik, öğretmenlik, danışmanlık, tercümanlık, kültür elçiliği yapmışlardır

- Eski Türklerin eğitimi başka kültürlerden etkilenmiş midir?
- Eski Türklerde öğretim araç gereçleri nelerdir? Kitaba Bitig, katip ve hattata Bitigci derlerdi,
- Kalem, Uç denen ve dağlarda yetişen bir ağaçtan yapılırdı,
- Sığır boynuzundan yapılan ve Şütük denen divitler de kullanılırdı.

- Prof. Bossert, 1937'de II. Türk Tarih kongresinde sunduğu bildiride; Uygurların matbaa tekniğini bularak kullandıklarını belgeleriyle belirtmektedir.
- Kan-Su bölgesinde Tun- Huang'da bir mağarada tahtadan bazı Uygur matbaa harfleri Uygurca kitaplar bulunmuştur. Ms. 700-900 yıllarına denk gelir.

MÜSLÜMAN TÜRK DEVLETLERİNDE EĞİTİM

- KARAHANLILAR'DA EĞİTİM, MEDRESELER
- FARABİ'NİN (870-950) (Muallimi Sani) TÜRK EĞİTİM TARİHİNDEKİ YERİ,
- 100'den fazla eser yazmıştır,
- EĞİTİM GÖRÜŞLERİ,
- -Eğitimin amacı, mutluluğu bulmak ve bireyi topluma yararlı hale getirmektir.
- -Üç tür eğitimci vardır. aile reisi, öğretmen, devlet başkanı,
- -Eğitim ve öğretimi ayırır: öğretim, nazari erdemleri var etme, eğitim ise; ahlaki erdemleri ve iş sanatlarını var etme yöntemidir.

- Yöntem konusunda kolaydan zora gidilmesi
- Bir şey öğretilmeden ötekine geçilmemeli,
- Öğretmen öğrencilerle tartışmayı bilmelidir,
- Mantık ve felsefeye yer verilmeli,
- Öğrencinin öğrenme isteği sürdürülmelidir.
- Çocuklar karar verme yeteneği güçlü ve sorumluluk duygusuna sahip olarak yetiştirilmelidir. ...
- Disiplin ne sert ne yumuşak olmalı, ılımlı yol izlenmelidir.

- Bilimsel meseleleri araştırmanın çeşitli yöntemleri olduğunu, bu konunun başlı başına bir bilim alanı sayılması gerektiğini söylemekle, bilimsel yöntem alanında değerli bir görüş ortaya koymuştur.
- Tek yöntem bizi sorunlar hakkında çeşitli kanaatlara götüremez.
- Şüphe de bir araştırma yöntemi olmalıdır.
- Hükümdar milletin eğitimcisidir.

- İBNİ SİNA'NIN (muallimi salis)(980- 1037)ona göre;
- Her çocuk eğitilmelidir.
- Meslek öğretimine çok önem vermiştir.
- Çocuk okul içinde kendi yaşlılarıyla birlikte eğitilmelidir.
- Öğretmen çocuğu tanımalı ve onun yetenek ve kabiliyetlerini fark etmesi gerektiğini ileri sürmekle Rousseau'dan önce çok önemli bir pedagojik ilkeyi ortaya atmış, çocuklar arasındaki bireysel farklılıkları görmüş ve bunların göz önünde tutulmasını istemiştir.
- Genel eğitim ve meslek eğitiminde çocuğun zevk ve ilgilerinin göz önünde tutulmasını istemekle yeni eğitimin çok önem verdiği ' çocuğun ilgisi' konusunu da işlemiştir.

- Oyununun çocuğun normal bir faaliyeti olduğunu belirtmiştir.
- Deneye, gözleme nedenleri araştırmaya dayanan bir eğitim- öğretim önermiştir.
- Çocuğun üzerindeki baskının olumsuzluklarını belirtmiştir.
- Eğitimde araç-gereç kullanımının önemini belirtmiş, sınav eğitimin temellerini atmıştır.
- Disiplin alanında da yeni eğitime uygun görüşler ileri sürmüştür.

- İbni sina'da Eğitim ve Öğretim Yöntemleri;

.Nezaket ve yumuşaklıkla davranılmalı, nasihat edilmeli.

.Ödül ve övgüye yer ve övgüye yer verme, cezanın amacının eğitimsel olduğu unutulmamalı, öfkeli iken ceza vermemeli

.Kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru bir yol izlenmeli,

.Sınıf ortamının eğitici ve öğretici etkisinden yararlanma,

Örneklerle anlatma ve öğretme,

.Tekrarlama

- Balasagunlu Yusuf'un KUTADGU BİLİĞ (1069) Türk eğitim tarihindeki yeri, Türkçe Uygur yazısı ile manzum olarak (6645 beyit) yazılmıştır.
- Devlet yönetimine ilişkin görüşler taşımakla ve hükümdara öğütler vermekle her şeyden önce bir SİYASETNAME'DİR.
- Hükümdarın en çok bilgiye ihtiyacı olduğu, onun halkı donatması, adaletle davranması gibi temel özellikler Kutadgu Bilig'te yer alır.
- TÜRKLÜK bilgisinin bir abidesidir. Dil, edebiyat, kültür, İslamiyet'e geçiş dönemindeki değerler vs.

- Kaşgarlı Mahmut'un DİVAN- Ü LÜGAT-İT TÜRK –(1072-1074) Araplara Türkçe öğretmek amacıyla yazılmıştır. TÜRKCİYİ ÖĞRETİM YÖNTEMİ;
- İlkın çok sayıda örnekten hareketle, kurala,
- Örneklerini, günlük hayattan, atasözlerinden, şiirlerden derlemiştir.
- Dil öğretirken, Türk kültürünü de tanıtmaya amacını gütmüş, buna özel önem vermiştir.
- Önceden geçen bir kuralı gerektiğinde hatırlatmaktan çekinmemiştir.
- İzlediği bu başarılı yöntemleri buluncaya kadar çok çaba harcamıştır. İki yıl içinde eserini üç kez yazıp beğenmemiş, dördüncü kez yazmıştır.

- AHMET YESEVİ- (1103- 1166), ilk Türk sufilerinden en önemlisidir. İlk Türk tarikatını kurmuştur. DİVANI HİKMET adındaki eseri ile etkilerini geniş yörelerde yüz yıllarca sürdürmüştür.
- EDİP AHMET (12. Yüzyıl) ATABETÜL HAKAYIK- gerçeklerin eşiği, -NASİHATNAME- ile; İslami esasları öğretmeye çalışmıştır. Kutadgu Bilig'te %4 yabancı sözcük var iken, Atabetü-l Hakayıkta bu oran %20 ye ulaşmıştır.

- SELÇUKLULARDA EĞİTİM,
- Selçuklularda eğitimin temel özellikleri,
- Medreseler.., Ahilik gibi bir yaygın eğitim kurumu, atabeglik gibi şehzadelerin yetişmesi için bir uygulama,
- Selçuklu devlet adamlarının eğitim ve bilim severliği, MELİKŞAH ve BİLGİN SANDALI
- Selçuklularda örgün ve yaygın eğitim kurumları- MEDRESELER- EN ÖNEMLİLERİ; Bağdat, Musul, Basra, Nişabur, Belh, Herat, İsfahan, Merv, Amul, Rey, Tus sayılabilir.

- Okutulan başlıca ders grupları; (Akyüz, 44.)
- Din ve hukuk dersleri; Kuran okuma, tefsir, hadis, fıkıh, kelam,
- Dil, edebiyat dersleri; Arap Edeb., Fars, Nahiv, Sarf, Hitabet, Şiir, Cerh ve Tadil, Tarih, Edeb vb.
- Felsefe dersleri; Felsefe, Mantık
- Müsbet bilim dersleri; Tıp, Cerrahi, Matematik, Aritmetik, Geometri, Trigonometri, Astroloji, Yıldızlar bilimi, Gök bilimi-Kozmoğrafya, Tabii bilimler vb.

- Selçuklularla çağdaş Avrupa'da eğitimin durumu;
- Avrupa'nın her yanından çok sayıda öğrenci İspanya ve Sicilya'da Müslümanların medreselerine gidip öğrenim gördüler;
- Böyle yetişen öğrenciler ve bilim adamları, kendi ülkelerinde üniversite denen yüksek öğretim kurumları açtılar. Bunlardan bazıları;
- Bolonya-İtalya 12. yy.
- Paris 1215,
- Oxford 1214
- Cambridge 1229
- Salamank 1230

- Nizamülmülk'ün SİYASETNAME adlı eserinin Türk eğitim tarihindeki yeri; devlet yönetiminin genel ilkesi adalettir. Padişah önemli bir işi kimseye havale etmemeli, Hükümdar, devlet adamları ve memurlarını sürekli denetim altında tutmalı, onların halka zulüm yapabileceklerini unutmamalı, hükümdar dört tür suç işleyenleri asla affetmemeli;
- Ülkenin yıkılmasına çalışanlar,
- Haram işler yapanlar,
- Devlet sırrını korumayanlar,
- Sözde kendisine dalkavukluk yapanlar, kalbi ile de düşmanla işbirliği yapanlar.
- Hükümdar, haftada iki kez din bilginlerini kabul edip tartışmalarını dinlemeli, bu konuşmalardan yararlanmalıdır.

- Mevlana Celalettin'in Mesnevi, Divanı Kebir, Fihi Mafih adlı eserleri önemlidir.
- Türk eğitim tarihindeki yeri; eğitimin gücüne ve çevrenin etkisine inanır. Ona göre insan eğitilebilir bir varlıktır. Eğitimle hayvanların bile yetenekleri gelişir. İnsandan öküze, eşeğe bile ilim ve hüner geçer. İnsanın eğitimi ile yabani at rahvan olur, ayı oynar, keçi selam verir. İnsanın etkisiyle köpek bile; av çoban ya da bekçi köpeği olur. Ona göre insan kendi kendini eğiterek hayvani ve şeytani yönlerinden arınabilir.
- Öğretmen, öğrenciye yazı yazmasını öğretirken;.....

- YUNUS EMRE- (1240-1320) eserleri, Risalat al Nushiye ve Divandır.
- Tasavvuf görüşleri ile yüzyıllarca Anadolu insanını ve tasavvuf erbabını etkilemiş eğitmiştir.
- İçinden çıktığı halka hitap etmek istediği için Türkçeyi ve daha çok hece veznini tercih etmiştir.
- O tüm insanlara seslenir, ırk, din, dil ayrımı yapılmamasını ister. Ona göre insan, her yerde aynı değerde, yüce bir yaratıktır. İnsanı bu gözle görmeyen, Tanrı'ya da karşıdır.

«Yetmiş iki millete bir gözle bakmayan,
şer'in evliyasıysa, hakikatte asidir.»

- HACI BEKTAŞ-I VELİ (8 – 1271) O hoşgörü ve insan sevgisini yaymaya çalışan bir halk eğitimcisidir. Malakat adlı eserin ona ait olduğu ileri sürülmüşse de belgelenememiştir. Malakatta; ‘uygulanmayan kuru bilgi günah ve sorumluluktan ibarettir.’ ‘Kendisini arıtmayan başkasını arıtamaz.’ sonradan Bektaşilik tarikatı kurulmuştur.
- AŞIK PAŞA (1272-1333)., Garipname, ESERLERİNİ TÜRKÇE KALEME ALMIŞTIR.
- ŞAİR, TÜRKÇEYE İLGI GÖSTERİLMEMESİNDEN YAKINIR VE ESERİN “ TÜRKÇE YAZILDIĞI İÇİN DEĞERSİZ SAYILMAMASINI” ister. !!!!

- Medreseler,
- Azınlık çocuklarının üst düzey yönetici yetiştirildikleri – ENDERUN-
- İlköğretim 19. Yy. sonlarına kadar, çok basit bir düzeyde kalmıştır.
- Osmanlılarda, son dönemlere kadar, ilkokul örgün eğitim kurumlarında yalnızca erkekler okumuştur.

- Eğitim- öğretimin temel amacı dinidir. Müsbed bilimlere ilgi, FERDİ, İSTİSNAİ VE SÜREKSİZDİR.
- Tanzimat dönemine kadar, eğitim her düzeyde ücretsizdir.
- Azınlık ve yabancılara öğretim hakkı tanınmış, faaliyetler denetlenememiştir. Siyasi, ekonomik...

- “Osmanlıca” denen Türkçe, Arapça ve Farsça karışımı suni bir dil geliştirilmiştir.
- Yaygın eğitim yapılmıştır.
- Eğitimde yenileşmelere 1776’lardan itibaren, Önce askeri okullarda başlamıştır.
- Medrese, özellikle sivil okullarda etkisini sürdürmüştür.

- Osmanlıların ilk dönemleri ve onlarla çağdaş beyliklerde ve Türk devletlerinde eğitim
- Osmanlılar da, medreseler yaptırıyor. İlk medreseyi İznik'te yaptırıyor. İznik Orhaniyesi,
- Karamanoğlu, Arapça ve Farsçadan tıp, Matematik, tasavvuf ...alanlarında birçok eseri Türkçeye çeviriyorlar... bu da Türkçenin bir süre bilim alanında önem kazanmasına yol açmıştır. Öyle ki Karamanoğlu I. Mehmet Bey, 1277'de bir fermanla, resmi yazışmaların bundan böyle Arapça ve Farsça değil Türkçe yapılacağını duyurmuş, herkesin Türkçe konuşmasını istemiştir.

- Candaroğulları, TÜRKÇE'nin bilim dili olması için çaba harcamışlardır. Eğitim ve bilime verdikleri değer ve bilginleri korumaları nedeniyle büyük bir ün kazanmışlardır. Bu nedenle birçok bilim ve sanat adamı Kastamonu'da toplanmıştır. İsmail Bey, bilim adamları ölünce kendi türbesine gömülmesini istiyor!!!

- Ertana devleti, Kayseri’de Köşk medresesini kurdu muştur.
- Timurlular devletinin hükümdarı Uluğ Bey, Semerkant’ta bir rasathane kurdu ruyor, etrafına yüzden fazla bilim adamı toplamıştır.
- Karakoyunlular ve Akkoyunlular, Doğu ve Güney doğu Anadolu’da hüküm sürerler

- Fatih'in sahn medreseleri; 1463- 1470 yılları arasında yaptırılmıştır. Sahnı Seman, 8 yüksek düzeyde, her birini 19 odası bulunmaktadır. Tetimme Medreseleri ise, 8 tane orta öğretim düzeyinde medresedir ve her birinin 11 odası vardır. Bu eğitim kurumları, akli ve nakli bilimleri dengeli bir şekilde yürütmüşlerdir.
- Kanuni Sultan Süleyman, Mimar Sinan'a İstanbul'da Süleymaniye Külliyesi denen binalar topluluğu yaptırdı. Külliyyede bir cami, bir sibyan mektebi, bir Darülkurra, dört genel medrese, bir Darülhadis, bir Darültıp, bir Darülşifa ve Eczane, kütüphane, hamam, imarethane...bulunuyordu. Bu dört genel medrese; bunlar; Evvel, Sani, Salis , Rabi adlarını taşıyor ve buralarda geleneksel İslami bilimler okutuluyordu. Bazı araştırmacılar buralarda Riyaziyat ve Tabiiyat dersleri de okunduğu görüşündedir.

- Klasik Osmanlı medreselerini dereceleri; kaynaklarda altı derece yer almaktadır;
- Haşiyeye-i Tecrid, Miftah, Kırklı ve Hariç elli, Dahil elli, Altmışlı, Sahn. Okunan ders kitapları, kitabın ilgili olduğu bilim dalı ve müderrisin maaşına göre medreseler derecelendirilmiştir.

Kitaplar ve öğretim dili esas olarak Arapça idi ve Türkçe kısmen ve sözlü açıklamalarda kullanılıyordu.

- 15. yy. ortalarından itibaren, Avrupa'da Rönesans denen, dünyaya bakışta, sanat, edebiyat ve bilimde çok güçlü bir uyanışın başladığı görülür.

- 12. ve 13. Yy. rönesansı
- Alman Gutenberg'in matbaa tekniğini bulması! UYGURLAR!
- Eski Yunan ve Roma eserlerini daha esaslı inceleme ve araştırmaya yer verilmesi, ,
- İstanbul'un fethi ile, Avrupa'ya kaçan, Bizanslı bilginlerin katkıları,..
- Gözlem, deney gibi bilimsel yöntemlere yer verilmesi, özgür düşünceye önem verilmesi,

- Batıdaki bilimsel ve düşünce alanındaki gelişmelere rağmen, İtalyan düşünür BRUNO, dünyayı tanımak için inanç ve geleneklere değil, akıl ve deneye başvurulması gerektiğini savunduğu için Engizisyon tarafından Roma'da yakılmıştır(1600). Fizikçi ve Astronom olan Galile ise; Copernic'ten sonra, dünyanın kendisi ve güneşin etrafında döndüğünü savunduğu için, engizisyon mahkemesi önünde diz çöküp yanıldığını itiraf etmesi karşılığında canını kurtarabilmiştir(1633).!!!

Osmanlı'da Galile benzeri örnek, III. Murat ve Sadrazam Sokullu Mehmet' in uygun görmesiyle Takiyüttin tarafından, 1577' de İstanbul'da RASATHANE kurulması... 1580' Şeyhülislam Kadızade Ahmet Şemsettin'in 'geçmişte göklerin sırlarını anlamaya cüret eden toplumların mahvolduğu' şeklinde yazılı bir görüş belirtmesiyle topa tutularak yiktirılmıştır!!!

Osmanlı darüşşifalarında ruh ve akıl hastalarına uygulanan tedavi yöntemi, hastalara suları seyrettirmek, çiçekleri seyrettirip koklatmak, musiki dinlettirmektir.!!!

Evliya Çelebi'nin Edirne'deki II. Beyazıt Darüşşifası'na ilişkin gözlemlerinde;
Ruh ve akıl hastalarına; suları seyrettirmek,

Baharda hastalara, yasemin gül şebboy,karanfil, reyhan, lale, sümbül gibi çiçekler verilir,
kokularıyla şifa bulmalarına çalışılır.

Meyve ağaçları, çimenleri seyrederler,

ÜÇ OKUYUCU VE YEDİ ADET ÇEŞİTLİ SAZLARI ÇALAN TOPLAM ON MÜZİSYEN VARDIR VE HAFTADA ÜÇ KEZ HASTA VE DELİLERE **MUSİKİ FASLI** VERİLİR. NEVA, RAST, DUGAH, SEGAH, ÇARGAH, SUZİNAK MAKAMLARI ONLARA MAHSUSTUR. Tüm saz ve makamlarda RUHA GIDA vardır.

O dönemde Avrupa'da delilerin ateşte yakıldığı görülür!!!

Medreselerin toplumdaki etkinliğinin ortaya çıkması;

İLMİYE, MÜLKİYE, ASKERİYE

ULEMA'nın ayrıcalığı...HAPİS EDİLEMEZ,İDAM EDİLEMEZ!!!

Ülema sınıfı yetiştirmek; SAHN düzeyinde bir medrese bitirmek gerekiyor. İtibarı yüksek olan ulema sınıfına mensup olanlar; Şeyhülislam, müderrisler, padişah hocaları, kadılar, yüksek din görevlileri, hekim-başılar, vb.

Şeyhülislam; *DIYANET, ADALAT, EĞİTİM, VAKIFLAR, KÜLTÜR, BELEDİYELER* *bakanı* gibi bir mevkiye sahiptir.

Müdürlükler; **Sahn** ve Ayasofya payesine yükseliyorlardı.

Terfi için kalış süreleri 3 yıl iken sonradan süre kısaltılmıştır. Terfiler de esas; boş kadro varsa hemen atanır, yoksa beklenir, birden fazla aday varsa sınav yapılırdı.

Emekliliğe ayrılıyorlardı.

- Kendilerini tayin eden makamlarca aŖağıdaki durumlarda görevden alınırlardı;
 - Ŗeri özürü olmaksızın göreve gelmemek,
 - Amirlerine çirkin davranmak, çirkin sözler söylemek,
 - Muidlik ve mülazımlığı para ile satmak

-Molla Lutfi, 1494- Bursa, Edirne ve Fatih'in Sahn medreselerinde müderrislik yapmış, yalancı şahitlerce dinsizlikle suçlanmış, Hatipzade adındaki bir müderrisçe öldürülmesine fetva verilmiş ve II. Beyazıt onaylamıştır. Bilim ve düşünce yolunda bir felaket sayılmaktadır. ULEMANIN BİRBİRİNE HASET ETMESİ !!!

ZINDIKLIK (sapkınlık); suçlanmak,
AKLİ BİLİM- NAKLİ BİLİM DENGESİ,
NAKİLCİ, DOĞMATİK, SKOLASTİK BİLİM anlayışına doğru bir gömülme başlamıştır.
Müderrislikten kadılığa geçiş- daha karlı bir üst memurluklara geçme- başta KADILIK,
YAŞAMLARININ GAYESİ HALİNE GETİRMİŞ OLMALARI-

- ÖĞRETİM ve yöntem alanında bozulma; akli bilimler programdan çıkarıldı, alet bilimlerine önem verildi. FATİH'in sahn medresesinde; 1470-1603 yılları arasında burada müderrislik yapan 290 ulemadan, 118'i kalem oynatmış, 520 eser vermişler. Bunların sadece 20 tanesi akli bilimlere ait telif eserlerdir. 1603-1730 arasında akli bilimler alanında *hiçbir* telif eser verilmemiştir.nakli bilimler alanında da eser sayısı çok azdır.

- Mderrisliğe atanma sisteminin bozulması; mlazemet sistemi- bekleme- bozulması, medreseyi bitirmeyenlerin de müderris atanması, devlet adamlarının ve müderris çocuklarına çocukken müderrislik ünvanının verilmesi ve maaş bağlanması, bu alandaki ilk imtiyaz ilk Osmanlı Şeyhlislami MOLLA ŞEMSETTİN FENARİ'nin oğulları ve torunlarına verilmiştir.

- 16. yüzyılın ortalarından sonra;
- Öğrencilerin disiplinlerinin bozulması; SUHTE ayaklanmaları olmakta, Edirne, Bursa, Balıkesir, Manisa, Isparta, Muğla, Bolu, Kastamonu, Tokat, Amasya, vb. şehirlerde yoğun bir şekilde görülmektedir.
- 1574'te İskilip'te Eğri Sapık adında birinin başkanlığındaki hareket buna bir örnektir.
- Yavuz Sultan Selim'in tahta çıktığı sıralarda Amasya'da binlerce suhte toplanıp pek çok insanı öldürmüşlerdi.

- **Osmanlılarda ilköğretim;** mektep, küttap, Darüttalim, Mektephane vb isimler alırlar
- Kur'an'ın anlamı açıklanmadan, yalnızca okunuşunun öğretilmesi, dini bilgiler verilir, namaz kılma öğretilirdi, *YAZMA VE MATEMATİK YOK*, Halbuki 18. Yy. sonlarına kadar Avrupa'da ilkokul programları; din dersleri, okuma-yazma, ve aritmetikten oluşuyordu!!! Selçuklularda da okuma yazma, din dersleri ve matematik öğretiliyordu.

- Sıbyan mektebi öğretmenleri nasıl yetişiyordu? **FATİH SULTAN MEHMET**, Eyüp ve Ayasofya medreselerinde, sıbyan mektebi öğretmeni olacaklar için, genel medreselerden farklı bir program hazırlamıştır. Buna göre; muallim olacaklar bilinen dersler yanında, ADAB-I MUBAHASE – TARTIŞMA KURALLARI – VE USUL-İ TEDRİS- ÖĞRETİM YÖNTEMİ- dersleri de göreceklidir. Bununla beraber bu öğrencilere FIKIH- İslam hukuku- dersini yararlı görmemiş ve kaldırmıştır. Fatihin bu programından, kendisinden sonra sapılmıştır.

- Osmanlılarda saray eğitim ve öğretim kurumları;
- **Enderun mektebi**, Hıristiyan tebaadan alınan yetenekli çocukları iyi ve güvenilir devlet adamı ve asker yapma amacına dayanıyordu.
- Düzenleme ve geliştirilmesi Fatih'e dayanır. 1909'a kadar faal olarak çalışmıştır.
- Osmanlı devlet yönetimi, bir yandan medrese çıkışlı ULEMA'YA, öte yandan, Enderun mektebinin KUL sistemine dayanıyordu.

- Enderun sistemi, bütün Hıristiyanları İslamlaştırma amacı gütmemektedir.
- Osmanlılar, Hıristiyan tebaaya din ve dillerini değiştirme politikası gütmemiştir.
- Öğrencilerin sağlanması;

-Pencik oğlanları

-Devşirme oğlanları

BİR HIRİSTİYAN ÇOCUĞUN DEVŞİRİLMESİ AİLESİ İÇİN GENELLİKLE BİR İMTİYAZ VE ŞEREF SAYILIRDI!!!

- Başlangıçta sadece Hıristiyan tebaadan devşirilirken, zamanla çok az da olsa Türklerden ve öteki Müslüman nüfustan çocuk ve gençler alınarak Enderun'da yetiştirilmişlerdir.

- Enderun'da eğitim ve öğretim düzeni;
- Saray işlerini öğrenmek,
- İslami ve müsbet bilimler alanında kuramsal bir öğrenim görmek,
- Yeteneğine göre beden ve sanat alanında bir eğitim almak,
- Hizmet yoluyla yetişme,
- Kuramsal eğitim-öğretim
- Beden ve sanat eğitimi

- Enderun mektebinde, yüksek medreseler düzeyinde kitabi bir eğitim öğretim de yapılırdı. Okutulan dersler şunlardı; Türkçe, Arapça, Farsça, Edebiyat, Tarih, Yüksek İslami bilimler (Kur'an, Tefsir, Hadis, Fıkıh, Kelam...) Matematik. Bunlar arasında Türkçe, Farsça, Tarih, Matematik gibi medreselerde okutulmayan dersler dikkat çekiyor. Enderun mektebinin programı medreselerden daha iyi düzenlenmişti. Tüm dersler için Saray dışından en değerli müderrisler getirilirdi.
- Sarayın zengin kütüphanesinden yararlanan iç oğlanları son derece iyi yetiştirdi.

- Beden ve sanat eğitimi; Enderun mektebi'nde iç oğlanlarına, yeteneklerine göre; ok ve cirit atma, ata binme, güreş... gibi sporlar yaptırılır, musiki, şiir, hat, minyatür, resim, cilt... gibi sanatlar öğretilirdi. Eflatun'un devlet'i!!!

- Enderun mektebi, 1850'lere kadar; 79 sadrazam, 3 şeyhülislam, 36 kaptanı derya ve sayısız önemli görevlerde bulunan devlet adamı yetiştirmiştir.!!! Osmanlı'yı kimler yönetmiş?!!!
- Acemi oğlanlar, ailelerini, asıllarını, ana dillerini unutmazlardı. Zaten , devşirilirken, adı, baba ve annesinin kimliği, doğum tarihi, bedensel özellikleri, köy veya kasabası bir deftere yazılırdı. Türkçe öğrenirken bile aralarında ana dillerini konuşurlar, sonraları kendilerinde IRK bilinci kayıp olmazdı. En çarpıcı örnek; SOKULLU MEHMET PAŞA, ve kardeşi Makariye....!!!!

- Şehzadegan Mektebi:şehzadelerin ilköğretimine mahsus bir okul,
- Osmanlı hükümdarlarının yetişmesi; 5-6 yaşlarında Şeyhülislam tarafından törenle derse başlatılır, Muallimi Sultani denen hocasına teslim edilirdi,
- Sancağa çıkma; çıktıkları sancakta, bir hükümdar naibi gibi yönetim sergilerlerdi, Devlet yönetim, ve bilgi sahibi olurlardı.
- Kafeste yetiştirilme dönemi; 1595- III. Mahmut Dönemi başlamıştır.

- Yabancı ve azınlık okulları;
- Azınlık okulları;
- Rum okulları- Fener Rum mektebi- yüksek düzeyde
- Ermeni okulları- özellikle, 18. yyıl'da okullar açmaya başlamışlardır.
- Yahudi okulları-İspanya'dan kovulan Yahudilere Osmanlı kucak açmış, İstanbul'a yerleştirmiştir. Matbaalarını da getirmişler ve İstanbul'da açtıkları okullarda; İbranice, Dilbilgisi, Musevilik,, Hesap, Hendese, Tarih, Coğrafya okutmuşlardır.
- Yabancı okullar; ilki 1583 tarihinde. Fransızların açtığı, Katolikler, Saint-Benoit kilisesinde açılmıştır.
- İlk Amerikan protestan okulu da, temmuz 1824' *Beyrut*'ta açılmıştır !!!

- Osmanlılarda memur yetiştiren kurumlar olarak; Osmanlı Hükümeti anlamına gelen BAB-I ALİ, aynı zamanda ülkenin en önemli memur yetiştiren kurumu idi. Onun iki dairesi bu işle de ilgiliydi.

-*Kethüda Bey Dairesi*: Kethüda Bey, Sadrazamın yardımcısıdır ve askeri ve dahili işlere bakar.

-*Divan-ı Hümayun Kalemî*, Padişah'tan gelen emir ve fermanlar ile Padişaha Bab-ı Ali'nin takdim edeceği yazıların yazıldığı, daha çok siyasi ve harici konularla ilgili dairedir.

-*Bab-ı Defterdari mektebi*; maliye işleri ile ilgili dairedir. Memur adaylarına; teknik, bürokratik bilgiler ve siyakat denen bir yazı çeşidi öğretilirdi.

- Devletin tercümanlık işleri, 1820'lerde Yunan isyanına kadar, Fener Rum Mektebi'nden mezun Rumlara bırakılmış, mali konularda da Ermenilere görevler verilmiştir.
- Osmanlılarda halk eğitim çalışmaları da görülmektedir. OTODİDAKT yetişme!!!
- Camilerden genel eğitim ve konferans yeri ve siyasi eğitim yeri olarak yararlanılmaktadır.
- Çırakların eğitimi, FATİH dönemi,
- 1824 fermanı,

- KÜHİSTAN HÜKÜMDARI KEYKAVUS'un yazdığı Kabusname ile Sadi' nin yazdığı Gülistan ve Bostan da Osmanlıda okutulan önemli eserler arasında sayılabilir. Ancak;

AMASYALI HÜSEYİNOĞLU ALİ'nin Türk eğitim tarihindeki yeri; Tariku'l Edep-Terbiye Yolu adlı eserinde ileri sürdüğü fikirler çok önemlidir.

-ona göre; çocuklara aile statülerine göre farklı davranmamalı,

Sıbyan mektebine yeni başlayan bir çocuğa öğretmen şöyle davranmalıdır der, ilk üç gün ikram, iltifat ve gülüvermeli, kulağın çekip, dövme ve sövmekten kaçınmalı, çocukları vahşi kuşa benzeterek, ürkütülmemesi gerektiğini, yüz verilip mağrur dahi edilmemesi gerektiğini söyler. Ayrıca; çocuğun yaradılışını tanımak gereğini, bireysel farklılıkların dikkate alınarak buna göre bir eğitim-öğretim yöntemi uygulanmasını, öğretmenin güler yüzlü, sabırlı olması gerektiğini belirtmekle, her çocuğa uygun bir yaklaşım ve yöntem izleyerek hiç birinden umut kesilmemesi gerektiğini söylemekle vs. yüzyıllar sonra Avrupa'da ortaya atılacak « yeni eğitim » anlayışına uygun görüşler ileri sürmüştür. Bu nedenle O, yalnızca Türk eğitim tarihinde değil, dünya eğitim tarihinde yer alması gereken bir eğitimcidir.

- Matbaa,
- Uygurlar, 700-900'lü yıllara çıkan matbaa ile basılmış kitaplardan anlaşılıyor ki bu tekniği kullanmışlardır.
- 1440'lı yıllarda Gutenberg bu günkü anlamda matbaayı geliştirmişti,
- 1590'larda, III. Murat bir fermanla, İtalya'da Arap harfleriyle basılan din dışı kitapların satışına izin vermişti,
- Rumlar, Ermeniler ve Yahudiler matbaalarını kurmuşlardı,
1727'de din dışı kitapların basım izni alınarak matbaa kuruluyor.
- İlk basılan kitap ise; ottrar veya Farab'da doğan (ölümü 1010) büyük Türk dil bilimcisi Cevheri'nin Sihah adındaki Arapçadan Arapçaya Lügatının Türkçeye çevirisidir. Cevheri bunu Araplara kendi dillerini öğretmek için yazmıştır.
- İlk yüz yıl içinde 180 çeşit kitap basılmıştır.

- İlk yenileşme hareketi; mühendishane-i Bahri-i Hümayun, 1776
- Mühendishane-i Berri-i Hümayun, 1795
- Tıphane-i Amire ve Cerrahane-i Mamure; 1827- II. Mahmut döneminde
- Mekteb-i Funun-i Habiye, 1834, II. Mahmut döneminde
- Rüştiye Mektepleri, 1839
- İdadiyeler 1845, 1872'de Kuleli kışlasına taşınınca, adı Kuleli Askeri İdadisi olarak anılmıştır.
- Sultaniyelerin açılışı (1868)

- İLKÖĞRETİMİN ZORUNLULUĞU, 1824, II.Mahmut dönemi,
- Avrupa'ya öğrenci gönderilmesi,1830'lu yıllarda başlıyor.
- Tanzimat döneminde öğretmen yetiştirme çabaları.16 mart 1848, ilk ders, 'DERS VERME VE ÖĞRETİM YÖNTEMİ'
- Üniversite kurma çalışmaları 1863' te açılmış, düzenli bir eğitim-öğretim süreci sürdürememiş, defalarca açılıp kapanmak zorunda kalmıştır.

- Mekteb-i Mülkiye (1859) ve
- Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye (1867) yüksek öğretim kurumları açılarak, faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Bunların yanında;
- Mesleki ve teknik eğitimle ilgili eğitim kurumlarının açıldığını görüyoruz.
- Azınlık ve yabancılar okullar açmışlar.
- Kız rüştiyeleri açılmıştır.(1859).
- Kız öğretmen okul Darülmualimat açılmıştır(1870).

- Usul-i cedid hareketi, eğitim tarihimizde usul-i cedid, ders araç ve gereçleri konusunda yenileşme, özellikle öğretmenlerin geleneksel öğretim yöntemlerini bırakıp yeni ve etkili öğretim yöntemleri uygulaması anlamına gelmektedir.
- Önce askeri okullarda, daha sonrada sivil okullarda sıra, öğretmen kürsüsü, kara tahta kullanılmaya başlanmıştır.

- Mutlakiyet döneminde de ilköğretim ve orta öğretimde bir takım gelişmeler sağlanmış,
- Darülfünun, Darülfünun-ı Şahane adı altında 1900'de tekrar açılmıştır. Din bilimleri, edebiyat ve matematik ve tabii bilimler olmak üzere üç şubeli olarak açılmıştır. Ayrıca,
- Meslek ve teknik eğitimde yenilik ve gelişmeler sağlanmıştır. Farklı alanlarda yeni okullar açılmıştır.
- 1900'lere gelindiğinde; Osmanlı Devleti sınırları içinde, sayıları binleri bulan katolik ve protestan okullarının açılarak faaliyette olduğunu biliyoruz. Öğrencileri genellikle Türk ve Müslüman çocuklarıdır.

- Amerikan misyonerleri, Osmanlı ülkesini misyonerlik açısından 'Asya'nın Anahtarı' olarak görüyorlar. Uzun vadeli amaçlarına bu ülke politikasını, ekonomisini, halkların ve ırkların inanışlarını, psikolojik ve sosyolojik açıdan iyice araştırarak girişiyorlardı.
- Misyonerlere 1833'te verilen bir talimat mektubu şu şekilde bitiyordu: 'Bir fetih savaşına girmiş askerler olduğunuzu unutmayın (....) bu araştırma, bilgi ve düşünmeye ihtiyaç gösterir. Bu mukaddes ve vaat edilmiş topraklar silahsız bir haçlı seferiyle geri alınacaktır!!!'

- İstanbul'da açılan Robert kolejin yöneticileri, uzun vadeli hesaplar yaparak en çok Bulgar ve Ermeni öğrencileri almış, bunların siyasi bakımdan bilinçlenmeleri ve Osmanlı Devletini parçalamak amacını gütmüşlerdir. Bulgaristan'daki Amerikan misyonerleri, Bulgar gençlerini bu okula gitmeye yöneltmişlerdir. 1879'da toplanan Bulgar parlamentosu, yetiştirdiği Bulgar aydınları, Bulgar çetecileri ve devlet adamları için ROBERT KOLEJE TEŞEKKÜR etmiştir.

- Namık Kemal'in (1840-1888) , her çeşit felaketin kaynağı eğitimsizliktir. Ancak bu, bazılarının iddia ettiği gibi yalnızca yazımızın güçlüğünden mi ileri gelmektedir? Önce öğretmenleri ve yöntemleri iyi bir ilkokulda, yazımızın öğretimi engelleyip engellemediği araştırılmalı ve yazı gerekiyorsa bundan sonra ıslah edilmelidir.

- Yazının değiştirilmesine yaklaşımı; Namık Kemal, yazının değiştirilmesine pek taraftar değildir. Herkesin asgari de olsa bir takım dini bilgilere ve Kuran okumaya olan ihtiyaçı, Türkçe yazmak için Arapça dilbilgisini de bilmek gereği, yazı değiştirilirse 1200 yılda ‘ Milleti İslamiyenin meydana getirdiği eserleri’ yeni yazıya çevirmek gerekeceği ve bunun yol açacağı masraf ve zahmetin büyüklüğü, İngilizce ve Fransızcanın imlasının bir çok zorluklarına rağmen, Amerika, İngiltere ve Fransa’da okur yazarlık oranının yüksek olması,...
- Eğitimden Osmalı’lık ülküsünü benimsetmek gibi bir yarar da bekler. Çeşitli mezhep ve ırkların aynı okulda okuması ile, birbirine sarılarak büyüyen fidanlar gibi sonradan ayrılmaları imkansızdır!!!

- Medreselerin ıslah çalışmaları
- 1910 düzenlemeleri; 12 yılda tamamlanacak, 15-35 yaşlar arasındakiler kaydedilecek, matematik, geometri, fizik, kimya, astronomi, tarih, coğrafya, Fars'a gibi dersler konulacak,
- 1914 düzenlemeleri; batı yabancı dilleri, öncekilere ilaveten heyet, mekanik, msellesat, hikmeti tabiiye, resim, beden terbiyesi, hıfzı sıhha, defter usul, toplum bilimi, psikoloji, felsefe, iktisat, maliye vb. dersler konulmuştur.
- 1924 tarihinde kapatılmıştır.

KAYNAKÇA

- Türk Eğitim Tarihi, prof. Dr. Yahya Akyüz, pegem yayınları, 2015. ANKARA
- Eğitim Bilimine Giriş, Edit. Prof. Dr. Ali Rıza AKDENİZ, Doç. Dr. Mehmet KÜÇÜK, Nobel Yayın. 2011, ANKARA

Ünite 4: Eğitimin Psikolojik Temelleri - I

Eğitimin psikolojik temelleri

Gelişim psikolojisi

Bedensel Gelişim

Zihinsel Gelişim

Kişilik Gelişimi

Ahlaksal Gelişim

Öğrenme psikolojisi

Klasik Koşullanma

Bitişiklik Kuramları

Bağlaşıcılık

Edimsel Koşullanma

İşaret Gestalt Kuramı

Sosyal Bilişsel Kuram

Gestalt Kuramı

Bilgiyi İşleme Kuramı

Nörofizyolojik Kuram

Gelişim psikolojisi ile ilgili temel kavramlar

Büyüme: vücudun, sadece boy, kilo ve hacim olarak artmasıdır

Gelişme: Organizmanın büyüme, olgunlaşma ve öğrenmenin etkileşimiyle sürekli olarak ilerleme kaydeden değişmesidir.
SÜREÇTİR.

Gelişim; Organizmanın döllenmeden başlayarak bedensel, zihinsel, dil, duygusal, sosyal vb. yönlerden belli koşulları olan en son aşamasına ulaşmaya kadar sürekli ilerleme kaydeden değişimdir. **SONUÇTUR.**
Nitel—bilişsel, ahlaki.., Nicel – boy, kilo, hacim. Somut sonuç—ürün

Olgunlaşma; Vücut organlarının kendilerinden beklenen fonksiyonu yerine getirebilecek düzeye gelmesi için öğrenme yaşantılarından bağımsız olarak kalıtımın etkisiyle geçirdiği biyolojik bir değişmedir.
ÖĞRENME İÇİN BİR ÖNKOŞULDUR.

Öğrenme; Bireyin çevresiyle belli bir düzeydeki etkileşimleri sonucunda meydana gelen kalıcı izli davranış değişmesidir.

Hazır bulunuşluluk: Öğrenme için bireyin sahip olduğu özelliklerin tümü. Bireyin sadece olgunlaşma düzeyini değil aynı zamanda bireyin önceki öğrenmelerini, ilgilerini, tutumlarını, güdülenmişlik düzeyini, yeteneklerini, genel sağlık durumunu da kapsar.

Gelişimin kritik dönemleri: Çocuklar, bazı gelişim dönemlerinde ve yaşlarda belli tür öğrenmelere karşı yüksek duyarlılık gösterme eğilimindedirler. Çevre etkilerine karşı daha duyarlıdırlar ve çevrede düzenlenen öğrenme yaşantılarını diğer dönemlerden daha hızlı kazanabilirler. Bu dönemlere kritik gelişim dönemleri demektirler.

GELİŞİMLE İLGİLİ TEMEL İLKELER

- 1- Gelişim, kalıtım ve çevre etkileşiminin bir ürünüdür.
- 2- Gelişim süreklidir ve belli aşamalarda gerçekleşir.
- 3- Gelişim, nöbetleşe devam eder ve ya farklı dönemlerde farklı gelişimler önem kazanır.
- 4- Gelişim baştan ayağa içten dışa doğrudur.

5- Gelişim genelden özele doğrudur.

6- Gelişimde kritik dönemler vardır.

7- Gelişim bir bütündür.

8- Gelişimde bireysel farklar vardır.

GELİŞİMİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

- 1- Kalıtım; 23 çift kromozom, 20. 000 gen, genler, DNA, RNA adı verilen amino asitten meydana gelir.
- 2- Çevre; kalıtımla getirilen özelliklerin gelişmesini etkileyen çevre faktörüdür.
- 3- Hormonlar; iç salgı bezlerinin salgılarına hormon denir. İç salgı bezlerinin salgıları organizmanın dengeli bir şekilde büyüme, gelişme ve çalışmasını sağlar. Hipofiz, tiroid, paratiroid, pankreas bezi, böbrek üstü bezleri, cinsiyet salgı bezleri vb...

GELİŞİM ALANLARI

A- BEDEN GELİŞİMİ

Doğum öncesi,

Röntgen ışınları, hiv virüsü, kan uyuşmazlığı, , down sendromu, otozom kromozomlarındaki bozukluktan doğan hastalık hemofili, fenilketonüri olabilir. Zihin ve bedensel gerilik yapar.

Hamilelik dönemi,

Bebeklik dönemi,

Çocukluk dönemi,

Ergenlik dönemi,

B- BİLİŞSEL GELİŞİM

Bilişsel gelişim nedir? Bireyin çevresindeki dünyayı anlama ve öğrenmesini sağlayan aktif zihinsel faaliyetlerdeki gelişimine bilişsel gelişim adı verilmektedir.

Düşünme ve kavrama sistemindeki ortaya çıkan gelişmelerdir.

Olgunlaşma ve yaşantı kazanma arasındaki sürekli etkileşimin bir ürünüdür

BİLİŞSEL GELİŞİMLE İLGİLİ KAVRAMLAR

- 1- Bilişsel yapı;** bireyde o anda var olan zihinsel organizasyon ya da zihinsel yetilerdir.
- 2- Şema;** kendileri de değişerek farklı alanlara uyarlanabilen biyolojik kökenli eylemlerdir.
- 3- Uyum- adaptasyon;** bireyin çevresiyle etkileşerek çevreye ve çevresindeki değişikliklere uyum sağlayabilmesi,
- 4- Örgütleme;** organizma örgütleme eğilimindedir. Örgütleme, sistemin düzenini koruyucu ve geliştiricidir. Tüm etkinlikler koordinelidir.

5- Dengeleme ; özümleme ve uyumsama süreçlerinin sonucu ortaya çıkar.

6- Özümleme (asimilasyon), bireyin, kendisinde var olan bilişsel yapılarla çevresine uyumunu sağlayan bilişsel bir süreçtir. Birey, nesnelere, kendisinde önceden var olan bilişsel yapının içine değiştirmeden yerleştirmesidir. Kuzuya- köpek, ineğe aslan, acı çekmek acı biber vb.

7- Uyumsama-düzenleme; organizmanın özümlediği yeni bilgiler ile eski yapılar arasında bir denge kurmak amacıyla mevcut yapılarını değiştirme ya da ayarlama işlevidir.

8- Korunum; her hangi bir nesnenin biçimi ya da mekandaki konumu değiştiğinde miktar, ağırlık ve hacminde değişiklik olmayacağı ilkesidir.

PIAGET'İN ZİHİNSEL- BİLİŞSEL GELİŞİM DÖNEMLERİ

- 1- Duyusal-Motor dönemi, 0-2 yaş;dünyayı keşfetmek için, duyu ve motor hareketlerini kullanır. Refleksif hark., nesnelere sürekl.kavrar. Döngüsel tepkiler ortaya koyar, deneme yanılma öğrenmesi vardır.
- 2- İşlem (mantıksal düşünme) öncesi dönem 2-6 yaş, korunum yoktur, ben merkezli düşünce hakimdir. Tersine dönerlik yoktur. $6+2=8$, $8-2=6$ işlemini yapamazlar.odaklaşma vardır. Koşullara değil, olayların sonucuna bakarak karar verirler, soyut kavramları anlayamazlar.

3- Somut işlemler dönemi 7-11 yaş, Odaklaşma, korunum ve tersine dönerlilik ile sınırlılıklar giderilir. Mantıksal düşünce başlamıştır. Sıralama, sınıflama yapabilir. Ben merkezliliğin yerini sosyal davranış almıştır. Sosyal ve kişisel konulara ilgi artar. Bazı işlemleri zihinsel olarak yapabilir. Soyut işlemlere geçebilmesi için, çevresiyle zengin etkileşim geçirmeli,

4- Soyut işlemler dönemi 12 Yaş ve üzeri; soyut düşünebilir, hipotezler vasıtasıyla düşünebilir, tümevarım, tümdengelim, analiz, sentez, değerlendirme düzeyinde soyutlamalar yapabilirler. Hipotetik koşullara göre düşünebilirler, düşünce ile oynayabilirler. Ergenlik egosantrizmi,

Bruner'in bilişsel gelişim dönemleri

1- Eylemsel dönem(0-3 Yaş)

2- İmgesel dönem(3- 7 yaş)

3- Sembolik dönem(7 yaş ve üzeri)

Vygotsky'nin bilişsel gelişim kuramı

Çocuklar, çevresindeki kişilerden ve onların sosyal dünyalarından öğrenmeye başlamaktadır.

Çocukların kazandıkları kavramların, fikirlerin, olguların, becerilerin, tutumların kaynağı sosyal çevreleridir.

Çocuğun içinde yaşadığı çevre, kültür ona sağlanan uyarıcıların türünü ve niteliğini belirler.

Gelişmeye açık alan...-yakınsak gelişim alanı-

Dil gelişimi

Davranışçı görüş; bebekler kendilerini istedik sonuçlara götürdüğünü keşfettikleri tekrar etmeleri ile, konuşulan dili öğrenmeye başlar. Bebek, söylediği zaman pekiştirilen sesler daha sık kullanmaya başlar, pekiştirilmeyen seslerin kullanım sıklığı azalır.

Psiko- lenuistik, biyolojik temellere bağlayan görüş; dil gelişimini biyolojik ve psikolojik temellere bağlı olarak açıklayan kuramdır. Bu kurama göre; insanlar, doğuştan dil öğrenebilmek için özel bir mekanizmaya sahiptir. ‘ Dil Kazanma Aygıtı’ olarak isimlendirilir.

C- AHLAK GELİŞİMİ

PIAGET'in ahlak gelişim kuramı

1- Dışsal kurallara bağıllık dönemi (6-12 yaş),

Kayıtsız şartsız otoriteye uyarlar. Kurallara uymayan cezalandırılır. Davranışın gerisindeki nedenler dikkate alınmaz.

2- Ahlaki özerklik dönemi (12 yaş ve üstü), davranışın gerisindeki nedenler dikkate alınmaya başlar. Kendi yargıları, kendi değerleri başkalarının değerlendirmelerinin önüne geçer.çocuk, soyut işlemler dönemine doğru ilerledikçe, ahlaki gelişimde de özerk döneme doğru geçtikleri ifade edilmektedir.

KOHLBERG'İN AHLAK GELİŞİM KURAMI

- 1- GELENEK ÖNCESİ DÖNEM-otoriteye bağlılık
 1. Evre- Otoriteye itaat ve ceza
 2. Evre- Karşılıklı çıkarıya dayalı alışveriş
- 2- GELENEKSEL DÖNEM - kişilerarası ilişkiler,
 3. Evre- Karşılıklı kişiler arası beklentiler, bağlılık ve kişilerarası uyum
 - 4- Evre- Sosyal sistemi sürdürme, Kanun ve Düzen eğilimi
- 3- GELENEK SONRASI DÖNEM-evrensel ahlak ilkeleri,
 - 5- Sosyal anlaşma, Yararlılık ve Bireysel haklar
 - 6- Evrensel ahlak ilkeleri eğilimi

D- KİŞİLİK GELİŞİMİ

FREUD'ÜN KİŞİLİK GELİŞİM KURAMLARI

1- YAPISAL KİŞİLİK KURAMI

1- İd

2- Ego

3- Süper ego

2- TOPOĞRAFİK KURAMI

1- Bilinç

2- Bilinç altı

3- Bilinç dışı

3- PİSİKOSEKSÜEL- PSİKO ANALİTİK- KURAMI

- 1- Oral dönem(0-1 Yaş)- ya bağımlılık ya da güven duygusu kazanır.
- 2- Anal dönem (1- 3 Yaş)- aşırı düzenlilik ya da aşırı dağınıklık,
- 3- Fallik dönem (3- 7 Yaş)- cinsel kimlikle ilgili sorunlar yaratabilir. Aşırı kıskançlıklar görülür.
- 4- Latans dönem (7- 12 Yaş)- tedirgin, içe dönük ve güvensiz bir kişilik yapısı geliştirerek, enerjisini öğrenmeye yönelmez.
- 5- Genital dönem (12- 18 Yaş)- aşırı bağımlı ya da aşırı bağımsız kişilik geliştirirler.

ERİKSON'UN PSİKO SOSYAL GELİŞİM DÖNEMLERİ

- 1- Güvene karşı – güvensizlik (0-1 Yaş
- 2- Bağımsızlığa karşı utanma –Şüphencilik (2-3 Yaş
- 3- Girişkenliğe karşı - suçluluk duygusu (3-6 Yaş)
- 4- Başarıya karşı - aşağılık duygusu(7-11 Yaş)
- 5- Kimlik kazanmaya karşı - rol karmaşası(12- 18 Yaş)
- 6- Dostluk kazanmaya karşı - yalnız kalma(18- 26 Yaş)
- 7- Üretkenliğe karşı - durakalama (27- 65 Yaş)
- 8- Benlik bütünlüğün karşı - umutsuzluk (66 Yaş ve üstü)

ROGERS VE BENLİK YAPISININ GELİŞİMİ

İnsan doğasını temelde olumlu ve yapıcı kabul eden, insanın tek başına değeriğini ve gücünü esas alan “**insancıl yaklaşımın**” başlatıcısı ve temsilcilerindendir.

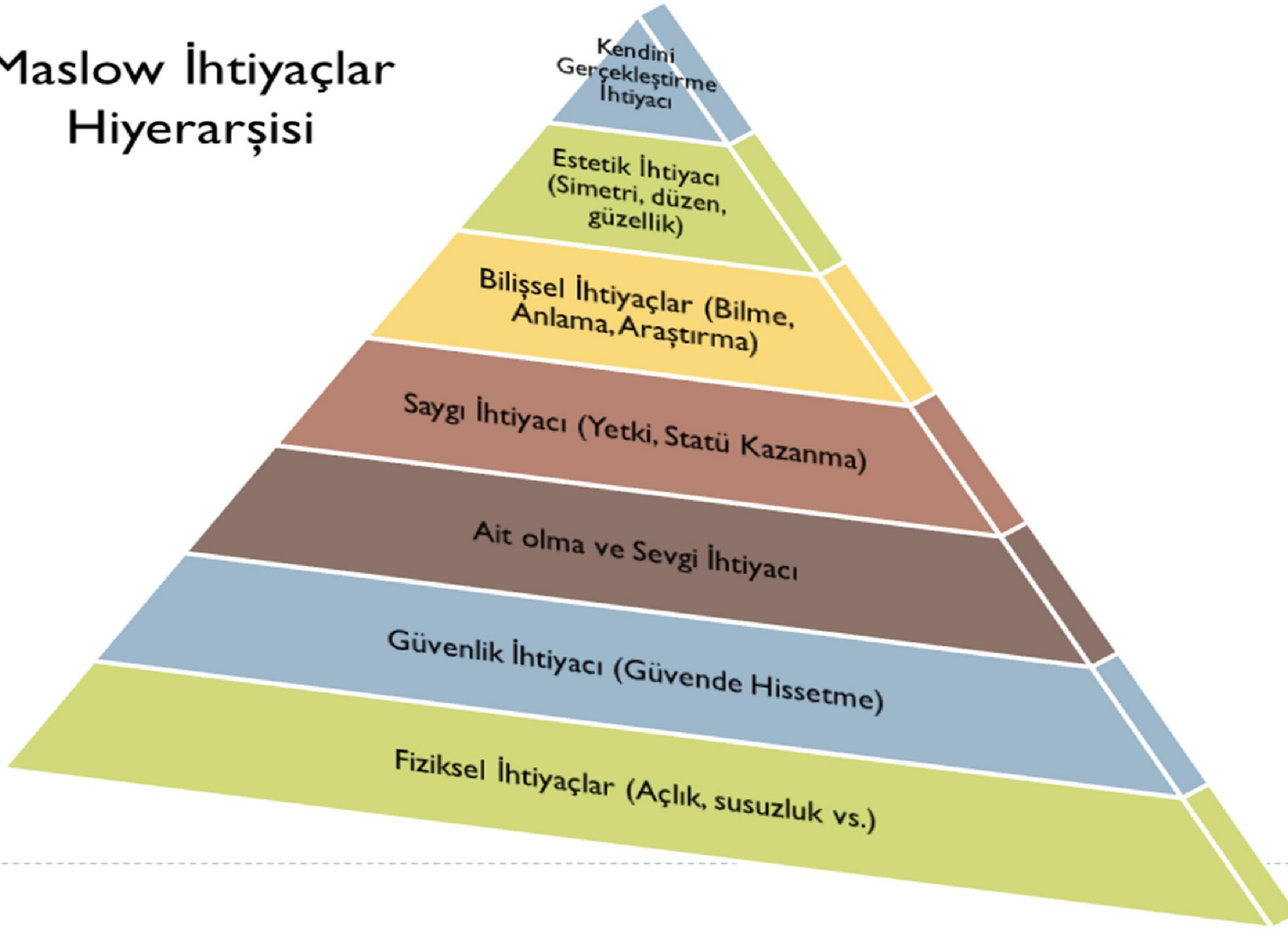
1- Özben- gerçek benlik, ben neyim? ben ne yapabilirim? Sorularına verilen cevapla bulunur.

2- Benlik Tasarımı- ideal benlik, benim için neler değerlidir?, hayatta ne istiyorum sorularına verilen cevaplar.

3- Benlik yapısı- öz ben ve benlik tasarımı bir arada benlik yapısını oluşturmaktadır. Kötü tutum ve düşünce, davranışlar, temel gereksinimlerin doyurulmaması ve engellenmesi sonucu oluşur.

Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi

KAYNAKLAR,

PROF. DR. Nuray SENEMOĞLU, GELİŞİM, ÖĞRENME VE ÖĞRETİM, Pegem Akademi yay.
ANKARA, 2009

PROF. DR. Münire ERDEN ve ARKADAŞLARI, EĞİTİM PSİKOLOJİSİ,

PROF. DR. Ramazan ARI ve arkadaşları GELİŞİM VE ÖĞRENME PSİKOLOJİSİ,

PROF. DR. Ayhan AYDIN, GELİŞİM VE ÖĞRENME

PROF. DR. Gülten ÜLGEN, EĞİTİM PSİKOLOJİSİ

PROF. DR. İbrahim E. BAŞARAN, EĞİTİM PSİKOLOJİSİ

PROF. DR. Ziya SELÇUK, EĞİTİM PSİKOLOJİSİ

Cavit BİNBAŞIOĞLU, EĞİTİM PSİKOLOJİSİ

Katılarak dinlediğiniz için teşekkürler

Ünite 4: Eğitimin Psikolojik Temelleri II. Öğrenme Psikolojisi

Klasik koşullanma formülü

Et (koşulsuz uyarıcı)→salya (koşulsuz tepki)

Zil (nötr uyarıcı) --->tepki yok

Zil sesi(koşullu u) +Et (koşulsuz u) → salya (koşulsuz tepki)
birçok tekrardan sonra

Zil (koşullu uyarıcı)→salya (koşullu tepki)

1- KILASİK KOŞULLANMA

- KOŞULLANMA İLKELERİ;
- Bitişiklik,
- Habercilik,
- Pekiştirme,
- Sönme,
- Genelleme,
- Ayırt Etme,
- Birden Fazla Uyarıcıya Koşullama,
- Gölgeleme, Engelleme
- Öğrenilmiş Çaresizlik

Klasik koşullanmanın eğitim- 6đretimde kullanılması

- Sevecen 6đretmen
- Cezalandırıcı 6đretmen

Bu gün toplumda kullanımı

Üniversite sınavını kazanan öğrencinin kalemini kardeşine vermesi,
Hacca atlet götürüp, dönüşte bu atletleri sınava girecek çocuğuna, torununa giydirmesi,
Kordon bağının okul kapısına gömülmesi,
Matematik öğretmenini sevmeyen ğrenci, ğretmeni değişse bile bu dersi sevmez,
Güven veren kişinin otomobil reklamına çıkması,

Ceza olarak elli cümle yazdırmak, söz dinlemeyen çocuğa iğneciye götürmekle korkutmak, okuma-yazmaktan hoşlanmayan ve iğneciden korkan çocuk yetiştirmiş oluruz.

Okulda arkadaşı ile kavga eden çocuk, okulu da sevmemeye başlar,

Öğrenci okula aç gönderilmemelidir. Yoksa, açlık duygusunun yarattığı olumsuz duygu, okul ve dersler tarafından da paylaşılmaktadır. Bir müddet sonra tek başına okul ve dersler açlığın yarattığı olumsuz duyguları yaratmaktadır

Bitişik kuramlar

Watson; psikolojinin bilimsel olabilmesi için; güvenilir bir şekilde ölçülebilen, gözlenebilen bir birim üstünde çalışılması gerektiğini savunmuştur. Bu, üzerinde herkesin konuşabileceği, güvenilir olarak ölçülebilecek gözlenebilecek birimin ise davranış olduğunu belirtmiştir.

Sloganı; 'davran', 'bırak kasların hareket etsin'

SİSTEMATİK DUYARSIZLAŞTIRMA,

E. R. GUTRIE

ALIŞKANLIKLARI YOK ETME YÖNTEMLERİ

1- Eőik yöntemi

2- Bıktırma yöntemi

3- Zıt tepki yöntemi

EĞİTİMDE TRANSFER; öğrencilerin en üst düzeyde başarı gösterebilmeleri için, öğrendikleri ve test edildikleri koşulların birbirinin aynı olması gerektiğine inanır.

Gerçek koşullarda öğrendiğimiz taktirde **transfer** en yüksek düzeydedir.

Hangi tepkileri kazandıracığımızı belirlememiz gerekir ki bu tepkileri doğuracak uyarıcıları düzenleyebilelim.

Öğretimin düzenlenmesinde, öğrencinin öğrenmeye karşı ihtiyaç duymasını sağlamak önemlidir.

“Öğrenci yaptığı şeyi öğrenir.” o halde, öğretme öğrenme ortamında, yaparak yaşayarak öğrenme önem taşımaktadır.

Cezaların, cezalandırılan davranışa alternatif bir davranış meydana getirmesine özen gösterilmelidir.

Alışkanlıkları yok etme yöntemleri etkili olarak kullanılmalıdır.

Bağlaşıcılık

- E. L. THORNDİKE;öğrenmenin temelinin, duyuşal uyarıcılar ile harekete geçiriciler arasında kurulan bir bağ olduğunu kabul etmektedir. Alışkanlıkların meydana gelmesini ya da yok olmasını bu duyuşal uyarıcılar ile tepkiler arasındaki bağların güçlenmesine ya da zayıflamasına bağladığından Thorndike'nin kuramı **bağ psikolojisi** ya da **bağlaşıcılık** olarak adlandırılmıştır.
- Uyarıcı ve tepki arasındaki sinirsel bağ, amaca ulaştıran, haz veren tepkilerle kurulur., amaca ulaştırmayan tepkiler elenir.

Transferde benzer ögeler teorisi; karşılaşılan iki durum arasındaki benzerlik büyük ise tepkilerdeki benzerlik de büyük olacaktır.

Çağrışımsal geçiş, BALIK-KEDİ- AYAKTA DUR,

Etkinin yayılması, pekiştirmenin etkisi,doğru davranışla yan yana yer alan yanlış davranışa da yayılmaktadır.

Ait olma, iki öge birbirine ait olmalıdır. Zeynep öğretmendir, Ahmet iyi bir öğrencidir, Ayşe ev hanımıdır.

- İyi öğretim, ne öğretmek istediğini bilmekle başlar. Kazandırılacak hedef davranışlar önceden belirlenmelidir.
- Hedef davranışlar belirlenirken, öğrencinin özellikleri, hazır bulunuşluk düzeyi dikkate alınmalıdır.
- Davranışlar, öğrencide haz yaratmalıdır.
- Öğrenme adım adım ve kolaydan zora doğru sağlanmalıdır.

Öğrenme konuları birbiri ile ilişkili, ait olmalı,
Doğru davranışlar pekiştirilmeli, yanlış davranışlar hemen düzeltilmeli,
Okulda öğrenilenler okul dışına transfer edilebilir olmalıdır.
Öğretmen öğrencileriyle birebir ilgilenerek öğrenmelerini sağlamaya çalışmalıdır.

Edimsel (operant) koşullanma,

F. Skinner

Edim-davranış sonunu belirler. Yaşlı insanı- trafikte karşıya geçirme rneği,

Biçimlendirme- Őekillendirme, kademeli yaklaşım

Gvercine bowling oynatmayı ğretme,

Batıl davranış, organizma tesadüfen bir davranış yaptığı sırada, o davranışla ilgisi olmamasına rağmen olumlu bir pekiştireç alırsa, zamanla aldığı bu pekiştireci davranışla ilişkilendirir ve o davranışı yapma eğilimi gösterir. Aynı kalemle sınava girme, maymun –baş kaşıma- yiyecek, sağ ayakla dışarı çıkma vb.

Koşullu anlaşma,
Premack ilkesi

Programlı öğretim;
Küçük Adımlar,
Etkin Katılım,
Başarı,
Anında düzeltme,
Bireysel Hız,

Öğretmenin görevi davranışları biçimlendirmektir.

Dışsal pekiştirecin çok önemli olduğu, içsel pekiştirecin etkisinin az olduğu görüşündedir.

İkincil pekiştireçlerin de etkili olduğu düşüncesindedir.

Öğrencinin doğru davranışları anında pekiştirilmelidir.

Öğretimde bireysel farklılıklar dikkate alınmalıdır.

Programlı öğretim kullanılmalıdır.

İşaret- Gestalt kuramı, Edvard Tolman

- Yöntem bakımından davranışçı, metafizik yönünden bilişsel bir kuramdır. Ona göre davranış AMACA yöneliktir. Davranış aynı zamanda organizmayı amaca ulaştıracak şekilde değişen koşullara göre değişir, uyum sağlar.
- **Bilişsel harita**; organizmanın çevreye ilişkin organize edilmiş bilgi türüne denir.

Örtük öğrenme; performansa dönüştürülmeyen öğrenmedir. Öğrenme, performansa dönüştürülünceye kadar bellekte saklı kalır.

Kateksis- kalıp öğrenme; belli dürtü durumlarıyla belli nesnelere ilişkilendirme eğiliminin öğrenilmesine işaret etmektedir. Karadenizli-açlık dürtüsü- hamsi örn.

Eğitim- öğretim ortamındaki uyarıcılar, nesnelere, olaylar öğrencinin gerek fizyolojik gerekse sosyal ihtiyaçlarını gidermelidir.

Öğrenme temel olarak çevreyi keşfetme sürecidir.

Okulda öğrencilere deneye kurması ve bu denenceleri test etme süreci onun biliş haritasının gelişiminde önemli bir yere sahiptir.

Sosyal bilişsel öğrenme kuramı, (modelden -gözlem yoluyla öğrenme)

A. Bandura

- Modelden öğrenme deneyleri, Thorndike, Watson, Miller, Dollard vb bilim adamlarınca çalışılmış, ancak kesin bir sonuca ulaşamamıştır.
- Miller ve Dollard, pekiştirilmek için başkalarının davranışlarını taklit etme eğilimine **genellenmiş** taklit adını vermiştir.

Model özellikleri

- 1- Çizgi film kahramanı
- 2- Film kahramanı
- 3- Gerçek yaşamdaki kişi
- 4- Modelsiz kontrol grubu
- 5- Saldırgan olmayan model

Öğrenmeyi sağlayan dolaylı yaşantılar;

Dolaylı pekiştirme,

Dolaylı ceza,

Dolaylı güdüleme,

Dolaylı duygu,

Model özellikleri,

Sosyal bilişsel kuramın dayandığı ilkeler,

1- Karşılıklı belirleyicilik, birey-çevre-davranış

2- Sembolleştirme kapasitesi,

3- Öngörü kapasitesi,

4- Dolaylı öğrenme kapasitesi

5- Öz düzenleme kapasitesi, (içselleştirilmiş performans standartları)

6- Öz yargılama kapasitesi,

EĞİTİM AÇISINDAN DOĞURGULARI

- Birey, gözlediği modellerin pekiştirilen davranışlarını kendi de göstermekte, cezalandırılan davranışlarını ise; yapmamaktadır.
- Anne- baba ve öğretmenler iyi model olmalıdır.
- Anne-baba ve öğretmenler, çocukların model almasını istedikleri davranışlarını dikkat çekici hale getirmelidir.

- Öğretmenler, eğitim- öğretim ortamında, çizgi film tekniğinden etkili bir şekilde yararlanmalıdır.
- Öğretmenler,model alınacak etkinlikleri düzenlerken, öğrencilerin sözel yeteneklerini, dili anlama ve kullanma becerilerini dikkate almak durumundadırlar.
- Çocuklar, modelin davranışlarının sonuçlarını gözlemelidir.
- Öğrenciyi, davranışı yapmaya istek ve ihtiyaç duyar hale getirmelidir.

- Pekiştirme türü dışsal değil, içsel olmalıdır.
- Çocuğun kendi performans standartlarını geliştirmesi gerekir.
- Çocuğun belirlediği standartlar ya da hedefler açık, belirgin ve ulaşılabilecek yakınlıkta olmalıdır.
- Çocuklarda öz yeterlik ve öz düzenlemenin geliştirilebilmesi için öğretmenlerin grupla öğretimde, öğretimin bireyselleştirilmesini sağlayacak önlemleri alması gerekir.

Gelecek dersimizde;
Gestalt kuramı,

Bilgiyi işleme kuramı

Nörofizyolojik öğrenme kuramını işleyeceğiz.

Şimdiden başarılar dilerim.

Katıldığınız için teşekkür ederim.

Gönlünüzce bir gelecek dileğiyle,

Allaha emanet olun.

Ünite 5: Eğitimin Hukuksal Temelleri

Hukuk Nedir?

Türk Dil Kurumu hukuk tanımını; hukuk,

1. Toplumu düzenleyen ve devletin yaptırım gücünü belirleyen yasaların tümü,
- 2- Bu yasaları konu alan bilim,
- 3- Yasaların ceza ile ilgili olmayıp alacak verecek gibi davaları ilgilendiren bölümü,
- 4- Haklar,
- 5- Ahbaplık, dostluk,

Hukuk; toplumsal yaşam içinde kişilerin birbiriyle ve toplumla ve devletle olan ilişkilerini düzenleyen ve uyulması kamu gücü ile yaptırımlara bağlanmış bulunan toplumsal düzen kurallarının bütünü (Gözübüyük 1993).İki çeşit hukuktan söz edilmektedir. Bunlar ideal hukuk ve pozitif hukuk olmak üzere iki çeşittir

İdeal Hukuk; Doğal hukuk veya olması gereken hukuk ile eş anlamlı olarak görülmekte olup, insanların zihinlerinde ve vicdanlarında yaşayan hukuka denir.

Pozitif hukuk; belli bir ülkede , o andaki yürürlükte olan hukuk anlamına gelmektedir.

Birlikte yaşanılan ortamlarda uyulması gereken birtakım kurallar vardır.

Başlangıçta ahlak, görgü, töre ve din kuralları şeklinde iken, genişleyen toplum, soy , kılan, kabile, şehir devleti, devlet hatta imparatorluklar oluşunca toplumda düzeni sağlamak için köklü hukuk kuralları ortaya çıkmıştır.

Hukuk kuralları diğer toplumsal kurallardan doğmuştur.

Hukuk kurallarının güçlü bir yaptırım gücü varken, diğer toplumsal kuralların yaptırımları, toplumdan topluma, zamandan zamana değişse de, hukuk kuralları kadar güçlü değildir.

Hukuk kuralların bağlı bulunan tüm –tebaa- insanlar uymak zorundadır.

Bu hukuk kurallarının oluşturduğu hukuk düzeni, kapsamı genişleyerek, devletlerin sınırlarını aşmış, uluslararası bir anlam ve yaptırım gücü kazanmıştır.

Örnek olarak; Uluslararası Deniz Hukuku, Kyoto Anlaşması, Kıta Sahanelığı, FırHattı, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi vd. verilebilir.

Birey, aile, toplum, devlet, devletlerarası düzeni sağlamak için oluşturulan bu kurallara **hukuk kuralları** denir.

Kurallara uymayanlara **ceza** adı verilen yaptırımlar uygulanır.

Uyulması gereken kurallar, uluslararası boyut kazanırken, bunların yaptırımını ve denetimini de uluslararası örgütler üstlenmiştir.

Bu hukuksal düzenlemelerin tam amaca hizmet edip etmediği, yaptırımların gerçekten hukuka uygun olup olmadığı da tartışılabilir. Uluslararası atom enerjisi, Kyoto anlaşması, Irak'a uygulanan ambargo ve devamında işgal edilmesi vb.

Hukuk sistemi ve hukukun dalları; hukuk kurallarının düzenledikleri sosyal ilişkiler dikkate alınarak genelden özele ve konu bakımından da hukukun ana kavramına göre tasnifine **hukuk sistemi** denir.

Hukukun Dalları;

Özel Hukuk; kişilerin birbiriyle olan ilişkilerini düzenler. Bu kişiler gerçek kişiler olabileceği gibi, dernek ve vakıf gibi tüzel kişiler de olabilir.

Kamu Hukuku; Devletin ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının örgütlenişine, işleyişine ve gördükleri hizmetlere ilişkin kurallardan oluşan hukuktur. TRT, ÜNİVERSİTE, İL ÖZEL İDARELERİ, KARAYOLLARI vb.

Karma Hukuk; Bazı hukuk dalları günümüzde karma nitelik kazanmışlardır. Bunlar arasında; fikir hukuku, toprak hukuku, çocuk hukuku ve iş hukuku sayılabilir.

Eğitimcilerin de içinde yer aldığı, ğretmen adaylarını yakından ilgilendiren; Milli Eğitim merkez ve tağra teğkilatı örgün ve yaygın eğitimin tamamını ve tüm okullar yönetimi, öğretmenler ve diğer çalışanları kapsayan, okul, ğrenci, veli ilişkilerini düzenleyen ve ilgilendiren bir hukuk dalı da **eğitim hukuku**dur. Aile ve ocuk hukuku dışında kalan ve eğitimi düzenleyen hukuk kurallarına eğitim hukuku denir(Karaman-Kepekci 2008).

Hukukun kaynakları

- *Yazılı kaynaklar
- *Gelenek, töre, örf ve adetler
- *İçtihatlar
- *Bilimsel içtihatlar
- *Bilim-alimlerin görüşleri

Hukuk Kurallarının Özellikleri, İşlevleri

Hukuk kurallarını diğer toplumsal kurallardan ayıran tarafı, maddi yaptırım ve otorite gücüne sahip olmasıdır.

Hukuk kuralları;

Hukuk kuralları emredici ve yaptırım gücüne sahiptir.

Hukuk kuralları genel, soyut ve nesneldir.

Hukuk kuralları, dışa vurulmuş etkinlik ve ilişkileri konu edinir.

Hukukun İşlevleri

Toplumsal dirlik ve düzeni sağlama

Toplumsal adaleti gerçekleştirme

Toplum ihtiyaçlarını karşılama

Sosyo-ekonomik ve siyasal düzeni meşrulaştırma

Yazılı Hukuk Kurallarının Hiyerarşik Yapısı

ANAYASA; Devletin kuruluşunu, işleyişini, temel organlarını, bunların birbirleriyle olan ilişkilerini, kişilerin devlete olan temel haklarını en soyut ve en genel hukuk kurallarını içeren yasadır.

Anayasa 10, 24, 42, 62, 130 ve 131. maddeleri devletin eğitim ve öğretimle ilgili görevlerini ana hatları ile belirlemiştir.

ANAYASA 1-YAZILI ANAYASA

2- YAZISIZ ANAYASA

ANAYASA 1- YUMUŞAK ANAYASA Normal kanunlarla aynı olan

2- KATI- SERT ANAYASA-

Değiştirilemeyecek maddeler içermesi

Halk oylaması usulüne yer vermesi

Değiştirilebilmesi için özel çoğunluk aranması

Anayasa;10. Md Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Çocuklar, yaşlılar, özörlöler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Anayasa Md. 24 Herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. Din ve ahlâk eğitim ve öğretimi Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlâk öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun dışındaki din eğitim ve öğretimi ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcisinin talebine bağlıdır.

Anayasa Md. 42: Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir. Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılâpları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz. Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldırmaz.

İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır. Devlet, maddî imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır. Türkçeden başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına ana dilleri olarak okutulamaz ve öğretilemez. Eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller ile yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların tabi olacağı esaslar kanunla düzenlenir. Milletlerarası antlaşma hükümleri saklıdır.

- **Anayasa Md. 62:** Yurtdışındaki vatandaşların eğitimi, Devlet, yabancı ülkelerde çalışan Türk vatandaşlarının aile birliğinin, çocuklarının eğitiminin, kültürel ihtiyaçlarının ve sosyal güvenliklerinin sağlanması, anavatanla bağlarının korunması ve yurda dönüşlerinde yardımcı olunması için gereken tedbirleri alır.

- **Anayasa Md. 130:** Devlet Üniversiteleri: Kamu tüzel kişiliğine sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur. Özel Üniversiteler: Kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından, Devletin gözetim ve denetimine tabi yükseköğretim kurumları kurulabilir.

- **Madde 131 YÖK:** Yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek,, için Yükseköğretim Kurulu kurulur. Üyeler: Kurulun üyeleri Cumhurbaşkanı tarafından seçilir.

KANUN

- KANUN; Anayasadan sonra hiyerarşide en güçlü hukuksal düzenlemedir. 222 sayılı ilköğretim ve Eğitim kanunu, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu,
- 3797 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun – İPTAL YERİNE - Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (Bakanlar Kurulu Kararı: 25/8/2011- 2011/652)

- **430 Sayılı Öğretim Birliği Kanunu; Tevhidi Tedrisat**, 3 Mart 1924 günü Meclis'te kabul edilen bu kanun ile, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisindeki tüm okullar Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmıştır. Böylelikle medreseler, tekke ve zaviyeler kapatılmış ve okullar MEB'e

- **Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname;** Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ile;v Anayasa, 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile kalkınma plan ve programları doğrultusunda millî eğitim hizmetlerini yürütmek üzere, Millî Eğitim Bakanlığının kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları düzenlenmiştir.

- **1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu:** Bu Kanun, Türk milli eğitiminin düzenlenmesinde esas olan amaç ve ilkeler, eğitim sisteminin genel yapısı, öğretmenlik mesleği, okul bina ve tesisleri, eğitim araç ve gereçleri ve Devletin eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumluluğu ile ilgili temel hükümleri bir sistem bütünlüğü içinde kapsamaktadır.

1 – **Genel amaçlar:** Madde 2 – Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini, Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgı, istıdat ve kabılıyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak; Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah vev mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini ağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

II – **zel amaçlar:** Madde 3 – Türk eğitim ve ğretim sistemi, bu genel amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir ve çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları, genel amaçlara ve sıralanan temel ilkelere uygun olarak tespit edilir.

Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri (Özel amaçlar)

- Genellik ve eşitlik
- Ferdin ve toplumun ihtiyaçları
- Fırsat ve imkan eşitliği
- Demokrasi eğitimi
- Laiklik
- Planlılık
- Karma eğitim

- Atatürk İnkılap ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği
- Bilimsellik
- Yönelme
- Eğitim hakkı
- Eğitim ve okul ile ailenin işbirliği
- Süreklilik
- Her yerde eğitim

222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu: Kanun, İlköğretim kurumlarının kapsamı, İLde İlköğretim Görevlileri, Okul Öncesi Eğitim ve Öğretim Kurumları ile İlköğretim Okullarının Açılma, Kapanma ve Öğretime Ara Verme Zamanları, Kayıt ve Kabul, Okula Devam, Okulların Arsa ve Arazi İşleri, İlköğretim Okulu Yapımı ve Donatımı İşleri, İlköğretimin Gelir, Giderleri ve Planlama ve ilköğretime ilişkin çeşitli hükümleri kapsamaktadır.

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu: Bu kanun; yükseköğretimle ilgili amaç ve ilkeleri belirlemek ve bütün yükseköğretim kurumlarının ve üst kuruluşlarının teşkilatlanma, işleyiş, görev, yetki ve sorumlulukları ile eğitim - öğretim, araştırma, yayım, öğretim elemanları, öğrenciler ve diğer personel ile ilgili esasları bir bütünlük içinde düzenlemektedir.

KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME; Olağanüstü durumlarda toplumsal ve güncel bir sorunun çözümlü için; Bakanlar kurulunca çıkarılır ve aynı gün meclise sunulur.

TÜZÜKLER, Tüzükler (Balcı, Aydın, 2003); Kanunlardan sonra gelen en güçlü yasal metinlerdir. Tüzükler, kanunların uygulanmalarına ilişkin yöntemler, açıklamalar ve uygulama ilkeleri belirlemek için çıkarılır. Tüzükler bir kanuna dayanmak zorundadır. Bakanlar Kurulu'nca çıkarılır, Danıştay'ın incelemesinden geçirilir. Cumhurbaşkanı onaylar, Resmi Gazete'de yayınlanır ve yürürlüğe girer. Örn: Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü

YÖNETMELİK Yönetmelikler (Balcı, Aydın, 2003); Bakanlıklar görev alanlarına giren konuları yönetmeliklerle düzenler. Yönetmelikler yasalar, kanunlar, tüzükler gibi üst hukuk kurallarına aykırı olamaz. Yasalara göre daha ayrıntılı hazırlanırlar. Bu nedenle daha ayrıntılı olup, yöneticilere daha iyi yol gösterir, aynı oranda da onları sınırlandırır. Örn: Yönetici Atama ve Yer Değişirme Yönetmeliği

YÖNERGE: Belirli işlerin madde madde nasıl yürütüleceğini açıklayan metinlerdir. Bir makinenin nasıl kullanılacağı, bir dersin nasıl işleneceğine ilişkin yönergeler hazırlanabilir (Balcı, Aydın, 2003). ÖRN: Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi

GENELGE: bir kamu kurum ve kuruluşunun veya sistemin tamamını veya bir bölümünün işleyişini daha ayrıntılı açıklayan yazılı metinlerdir.

Eğitim ile ilgili 3nemli kanunlar

- Çıraklık ve mesleki eğitim kanunu, 3308 sayılı
- 3zel 3đretim kurumları kanunu, 625 sayılı
- Yabancı dille eğitim ve 3đretim kanunu, 2923 sayılı
- 3đretmen ve eğitim uzmanı yetiştiren y3ksek 3đretim kurumlarında parasız yatılı ve ya burslu 3đrenci okutma ve bunlara yapılacak sosyal yardımlara ilişkin kanun 3580 sayılı

- İlköğretim ve orta öğretimde parasız yatılı veya burslu öğrenci okutma ve bunlara yapılacak sosyal yardımlara ilişkin kanun, 2684 sayılı
- Zorunlu ilköğretim çağı dışında kalmış okuma yazma bilmeyen vatandaşların okur- yazar duruma getirilmesi veya bunlara ilkokul düzeyinde eğitim – öğretim yaptırılması hakkında kanun 2841 sayılı
- Türk bayrağı kanunu 2893 sayılı

- Küçükleri muzır neşriyattan koruma kanunu, 1117 sayılı
- Atatürk aleyhindeki işlenen suçlar hakkındaki kanun, 5816 sayılı
- Ulusal bayram genel tatiller hakkındaki kanun, 2429 sayılı
- Türk harflerinin kabul ve tatbiki hakkındaki kanun, 1353sayılı
- Devlet Memurları Kanunu, 657 sayılı,
-kanun ve başka kanunlar.

ULUSLARARSI BELGELERDE EĞİTİMİN HUKUKSAL TEMELLERİ

- 1- İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, 10 Aralık 1948,
Madde, 26, herkesin eğitim hakkına sahip olduğu,
- 2- Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi, 20 Kasım 1959, 7. İlkesi;
- 3- Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, 20 Kasım 1989,
23. Madde-Engelli Çocukların Hakkı,
28. Madde- Çocuğun Eğitim Hakkı,
29. Madde- Çocuk Eğitiminin Amaçları

- 4- Öğretim Alanında Ayrımcılığa Karşı Savaşım Sözleşmesi, 14 Aralık 1960'da kabul edilmiş, 22 Mayıs 1962 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- 5- Ekonomik Toplumsal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi, 3 Ocak 1966, Madde; 3, 6, 13, 14, 15
- 6- Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi, 7-8 Aralık 2000, Madde 14- Eğitim Hakkı

KALKINMA PLANLARI,

1961 Anayasası ile ülke kalkınmasında planlı döneme geçilmiş, ilki
Birinci beş yıllık kalkınma planı 1963- 1967

.....

Onuncu beş yıllık kalkınma planı 2014-2018

MİLLİ EĞİTİM ŞURALARI

Birinci Heyet-i İlmiye (15 Temmuz-15 Ağustos 1923),
İkinci Heyet-i İlmiye (23 Nisan 1923),
Üçüncü Heyet-i İlmiye (26 Aralık 1925- 8 Ocak 1926,
Birinci Milli Eğitim Şurası (17-29 Temmuz 139),

On sekizinci Milli Eğitim Şurası;

Bu şurada alınan kararlar aşağıdaki başlıklar altında toplanmış;

*ÖĞRETMENİN YETİŞTİRİLMESİ, İSTİHDAMI VE MESLEKİ GELİŞİMİ,

*EĞİTİM ORTAMLARI, KURUM KÜLTÜRÜ VE OKUL LİDERLİĞİ,

*İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİMİN GÜÇLENDİRİLMESİ, ORTAÖĞRETİME ERİŞİMİN SAĞLANMASI

*SPOR, SANAT, BECERİ ve DEĞERLER EĞİTİMİ,

*PSİKOLOJİK DANIŞMA, REHBERLİK VE YÖNLENDİRME,

1- 2023 Vizyonu esas alınarak Millî Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurulu arasındaki koordinasyon geliştirilmeli, orta ve uzun vadede öğretmen ihtiyacı planlanmalı ve ihtiyaç doğrultusunda öğretmen yetiştirilmelidir.

Şeklinde devam etmektedir

Kaynakça

- Akıntürk, T. (2002). Hukuka giriş. Eskişehir Anadolu Üniversitesi yayınları
- Akyüz, E. 8 1981), Eğitim Hukuku Ders Notu, Ankara, A.Ü.E.F. Eğitim Araştırmaları Merkezi, No: 6
- Akyüz, Y. (2001). Türk Eğitim Tarihi. İstanbul, Alfa Basım Yayın
- Can, H. Ve Semih, G. (2001) Hukukun Temel Kavramları, Ankara: Siyasal Kitapevi,
- Çocuk Hakları Sözleşmesi, (1989)
- Durukan , H. (2006), Milli Eğitim Sisteminin Hukuki Temelleri. Eğitim Bilimine Giriş(Editörler: Ekiz. D. Ve Durukan, H.) 1. Baskı, Lisans Yayıncılık. Ankara
- Erkılıç, T.A. (2007) Eğitim Bilimine Giriş. (Editör; Veysel Sönmez, 3. Baskı), Ankara . Anı Yayıncılık.
- Gözübüyük, Ş. (1993), Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları. Ankara: Turhan Kitapevi
- Memduhoğlu, H. B., Yılmaz K. Eğitim Bilimine Giriş, Bölüm Yazarı, Yrd. Doç. Cem Topsakal, Ankara, Pegem Akademi Yay. 2010
- İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, (1948),
- Karaman-Kepenekci, Y. (2008), Eğitimin Hukuki Temelleri, Eğitim Bilimine Giriş (Editör. M. D. Karslı) 2. Baskı, Ankara, Pegem Yayıncılık
- Kılıç, D. (2009). Eğitim Bilimine Giriş. (1. Baskı), Ankara: Nobel Yayıncılık
- Şişman, M. (2008) Eğitim Bilimine Giriş, (4. Baskı) Ankara, Pegem Yayıncılık
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, (1982)

